

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ФАЛЬКЛОРНЫХ ФАРМІРАВАННЯЎ ВА ЎСТАНОВАХ КУЛЬТУРЫ ВІЦЕБСКОЙ ВОБЛАСЦІ ЗА 2019 ГОД

Ва ўстановах культуры Віцебскай вобласці на пачатак 2020 года дзейнічае **146** фарміраванняў фальклорнага накірунку (73 – для дарослых, 73 – для дзяцей); з найменнем ”народны“ – **25**, ”узорны“ – **5** калектываў; са званнем ”Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь“ – **2**: Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь узорны фальклорны калектыв ”Сунічкі“ Стайскай ДШМ традыцыйнай культуры, Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь фальклорны ансамбль ”Паазер’е“ выкладчыкаў ДУА ”Пастаўская дзіцячая школа мастацтваў імя А.Тызенгаўза“. Аўтэнтычных фальклорных калектываў у вобласці – **11**.

**Агульная колькасць фальклорных калектываў вобласці, якія маюць
найменні ”народны, узорны“, званне ”заслужаны“:**

Найменне/званне	Калектывы сферы культуры	Калектывы сістэмы адукацыі	Прафсаюзныя калектывы	Ведамасныя калектывы
Народны	25	-	1	-
Узорны	5	7	-	-
Заслужаны	2	-	-	-

Найбольшая колькасць фальклорных фарміраванняў у Полацкім раёне (14); на адну адзінку менш у Пастаўскім і Сенненскім раёнах (13); у Аршанскім і Чашніцкім раёнах – па 12. Але ў Аршанскім раёне работа вядзецца не на належным узроўні – фальклорныя калектывы амаль не прымаюць удзел у абласных мерапрыемствах. У Віцебскім і Расонскім раёнах па 1 фальклорнаму фарміраванню, але работа ў гэтым накірунку ідзе даволі актыўна: у раёнах ладзяцца святы народнага календара, калектывы прымаюць удзел у абласных мерапрыемствах, накіраваных на развіццё і захаванне традыцыйнай культуры – адкрыты абласны турнір побытавых танцаў; абласное свята-конкурс ”Вялікая вясельніца“; абласны агляд-конкурс ”Ад прашчураў да зор“ і інш. У Докшыцкім раёне няма фальклорных калектываў з найменнем ”народны, узорны“, але ёсць 3 фальклорныя фарміраванні. У г.Віцебск наогул няма фальклорных фарміраванняў. Фальклорныя фарміраванні для дзяцей добра прадстаўлены ў Браслаўскім, Сенненскім, Лепельскім, Полацкім, Глыбоцкім, Талачынскім, Гарадоцкім раёнах, гэта дае падставы меркаваць, што народныя традыцыі і вопыт старэйшага пакалення перадаюцца малодшаму.

У сувязі з дэмаграфічнай сітуацыяй, аптымізацыяй устаноў адукацыі, а менавіта закрыцці школ у вёсках, ідзе скарачэнне колькасці жахараў, а значыць зніжэнне колькасці фальклорных калектываў вобласці (у 2017 г. – **198**). Але негледзячы на гэта, бачны творчы рост, узровень выканання.

У вобласці дзейнічае **6** Дамоў (Цэнтраў) фальклору: у Глыбоцкім, Лёзненскім, Міёрскім, Талачынскім, Чашніцкім і Шаркаўшчынскім раёнах. Іх

дзеінасць напраўлена на вывучэнне, захаванне і пераемнасць лакальных фальклорных традыцый. Тут ладзяцца шматлікія мерапрыемствы, працуюць гурткі па традыцыйным рамёствам, ладзяцца вячоркі і абрадавыя дзеі, праходзяць здымкі праграм для беларускага тэлебачання. Вялікі ўвага супрацоўнікамі Дамоў (Цэнтраў) фальклору надаецца рабоце з дзецьмі і падлеткамі па вывучэнні мясцовага фальклору. На працягу года ладзяцца фальклорныя экспедыцыі з мэтай захавання і адраджэння мясцовых традыцыйных абрадаў, танцаў, гульняў і ўзораў вуснай народнай творчасці.

Даволі актыўна развіваюцца клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору, якія створаны амаль ў кожным раёне, **16** з іх маюць найменне "народны". Гэтыя калектывы ўпрыгожваюць мерапрыемствы рознага ўзроўню і заўсёды выклікаюць інтарэс у гледачоў.

Фальклорныя калектывы і клубы беларускай нацыянальнай кухні, фальклору і гульні прымаюць актыўны ўдзел ў розных праектах і праграмах беларускага тэлебачання: "Наперад ў мінулае", "Беларуская кухня", "Жывая спадчына", "Мясцовы час", "Вечерний Витебск".

Варта адзначыць цікавыя праекты па фальклорнаму напрамку, якія ладзіліся на працягу 2019 года ў раёнах Віцебскай вобласці.

Фальклорныя калектывы Браслаўскага раёна прынялі актыўны ўдзел у **Міжнародным этнаграфічным лагеры "Этналетнік-2019"** у рамках Міжнароднага праекта "Вывучэнне і зберажэнне традыцыйных рамесных навыкаў жыхароў даліны Дзвіны/Даугавы і перадача іх будучаму пакаленню". Праграмы трансгранічнага супрацоўніцтва Латвія – Літва – Беларусь у рамках Еўрапейскага інструмента суседства на 2014-2020 гг. У праекце прымаюць удзел: навукова-даследчая ўстанова культуры "Браслаўскае раённае аб'яднанне музеёў" у супрацоўніцтве з Даугаўпілскім краявым упраўленнем культуры і УК "Нацыянальны Полацкі гісторыка-культурны музей-запаведнік".

У Віцебскім раёне супрацоўнікамі раённага цэнтра культуры і творчасці працягваўся комплексны краязнаўчы праект **"У пошуках Спадчыны"**, рэалізацыя якога запланавана на 2016-2020 гады. Першапачаткова галоўнай мэтай праекта было стварэнне інтэрактыўнай карты культурных аб'ектаў Віцебскага раёна, але паступова ён узбагаціўся шэрагам новых накірункаў і стаў асновай краязнаўчай дзейнасці ўстаноў культуры ў Віцебскім раёне, а таксама ахапіў і абагульніў усю работу па зборы, апрацоўцы і захаванні фальклорнай спадчыны раёна. У 2019 годзе адбыўся другі этап праекта – правядзенне II адкрытага раённага фальклорнага фэста "Жывая спадчына", мэтай якога з'яўляюцца знаёмства насельніцтва раёна з традыцыйнай народнай культурай, захаванне мясцовых традыцый і абрадаў, арганізацыя вольнага часу. У мерапрыемстве прымалі ўдзел фальклорныя калектывы з Дубровенскага раёна, Полацка і Віцебска. Раённы фальклорны фэст "Жывая Спадчына" плануецца праводзіць штогод. У межах праекта быў адноўлены танец "Лянцей" і наладжана супрацоўніцтва з нацыянальным тэлеканалам "Беларусь 3".

У Дубровенскім раёне раз у два гады праходзіць раённы фальклорны фестываль **"Народны каляндар у гліняным гаршочку"**. У мерапрыемствах фестывалю прымаюць удзел моладзевыя і дарослыя фальклорныя калектывы

мастацкай творчасці і індывідуальныя выканаўцы па розных відах традыцыйнага мастацтва. Удзельнікі фестывалю прадстаўляюць народныя спевы, традыцыйную харэаграфію, абрады, дэкаратыўна-прыкладную творчасць.

У Лёзненскім раёне ў 2019 годзе пачаўся фальклорны праект **”З бабулінага куфэрка”**. Кожная арганізацыя культуры павінна прадэманстраваць байкі, паданні, прымаўкі, гульні, песні, танцы сваёй мясцовасці. Раз у два гады праводзіцца раённы агляд фальклорных калектываў **”З крыніц спрадвечных”**.

Работнікамі ДУК **”Полацкі раённы Цэнтр культуры”** напрацаваны вялікі вопыт па правядзенні народных святаў, абрадаў, мерапрыемстваў, накіраваных на захаванне традыцый Полацкага рэгіёна. З гэтай мэты трэці год запар рэалізуецца культурны праект **”З народнай скарбонкі Полаччыны”**. Мерапрыемствы праекта ладзяцца клубнымі ўстановамі раёна пры падтрымцы сельскіх выканаўчых камітэтаў. У рамках праекта праведзена 13 мерапрыемстваў, якія ўключаюць у сябе элементы народнай традыцыйнай культуры або блокі фальклорна-этнічнага напрамку:

- арт-уікэнд **”Калядны разгуляй”** (в.Багатырская);
- сямейна-побытавы абрад **”Хрэсьбіны”** (Азінскі сельскі Савет);
- народная вячорка **”Цешчыны зборы”** (агр. Палата);
- свята народнага календара **”Масленіца ў Кушліках”** (агр. Кушлікі);
- свята народнага календара **Юр’е** (агр. Блізніца);
- свята народнага майстэрства, вясковай абраднасці, традыцыйных ведаў і добрасуседства **”Завозерская беразуха”** (агр. Завозер’е);
- свята народнага календара **”Іван Купала. Перазагрузка!”** (г.п.Ветрына);
- свята земляробчага календара **”Зажынкi”** (ДП **”Астроўшчына”**);
- народны абрад **”Астроўшчынскія заветкі ў Яблычны Спас”** (агр. Астроўшчына);
- народны абрад **”Хлебны Спас”**;
- народнае свята **”Кузьмінкі”** (агр. Зялёнка);
- маладзёжная этна-вечарына **”Вясковыя агледзіны”** (агр. Гараны);
- раённы этнафэст **”Жывая даўніна”**.

У Пастаўскім раёне рэалізуецца доўгатэрміновы праект-акцыя **”Святкуем па-беларуску”**; створана для папулярызацыі нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь – народнай гульні моладзі **”Яшчар”** у в. Гута.

У канцы 2019 года ў Пастаўскім раёне распачалі культурна-асветніцкую акцыю **”Ведай свой край. Народная культура”**, прысвечаную Году малой радзімы. Акцыя заклікала **”Школу актыўнага грамадзяніна”**, арганізаваную ў сярэдніх агульнаадукацыйных школах раёна, з мэтай выхавання асобы, якая ведае і любіць свой край, паважае і падтрымлівае яго традыцыі, народную культуру. Вучні старэйшых класаў Пастаўскай гімназіі ў рамках акцыі зрабілі экскурс у культурнае мінулае краю, звярнуліся да старажытных народных святаў і абрадаў, пазнаёміліся з элементамі народнай культуры свайго рэгіёна, унесенымі ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.

У рамках супрацоўніцтва з культурным цэнтрам "Культыватар" удзельнікі народнага клуба "Традыцыя" Курапольскага СДК сталі ўдзельнікамі сумеснага беларуска-польскага праекта **"Кулінарны шлях" – "Смакі Беларусі: інавацыйныя турыстычныя прадукты як спосаб усебаковага развіцця сельскага прадпрымацельства"** і ў канцы лістапада 2019 года былі запрошаны ў Польшчу ў мэтавы кулінарны тур з наведваннем аграсядзіб таварыства "Падляскія смакі". У рамках гэтага праекта прадстаўнікі "Традыцыі" з поспехам правялі майстар-класы па прыгатаванні беларускіх дранікаў на аграсядзібе "Чырвоны каралі" у Падляскім ваяводстве (Польшча, 23 лістапада 2019 г.) і традыцыйных клёцак у Лынтупскім культурным цэнтры "Культыватар" (30 лістапада 2019 г.).

Ва ўстановах культуры Талачынскага раёна на працягу 2019 года праходзіў праект **"Мая Спадчына"**, мэта якога – вывучэнне і зберажэнне духоўнай культуры, абрадаў, традыцый і гістарычнай памяці нашага народа, абуджэнне нацыянальнай годнасці, гонару за сваю Бацькаўшчыну, а таксама актывізацыя дзейнасці фальклорных калектываў. Падчас рэалізацыі праекта актыўна працавала школа традыцыйнай культуры для кіраўнікоў фальклорных калектываў устаноў культуры клубнага тыпу. Былі разгледжаны тэмы: "Беларускі народны каляндар у сістэме сацыяльна-культурнай дзейнасці" і "Каляндарныя гульні нашага рэгіёна". У рамках праекта работнікамі ўстаноў культуры клубнага тыпу былі падрыхтаваны і праведзены 49 святаў вёсак, у кожнай клубнай установе адбыліся справаздачныя канцэрты калектываў мастацкай творчасці пад назвай "Квітней з песняй, Беларусь!". З мэтай даследчай дзейнасці работнікамі ўстаноў культуры клубнага тыпу былі праведзены 42 экспедыцыі па зборы вуснай, танцавальнай, песеннай, абрадавай творчасці і рэцэптаў мясцовых страў.

Пошук і аднаўленне нематэрыяльнай гісторыка-культурнай спадчыны з'яўляецца адной з галоўных функцый устаноў культуры Віцебскай вобласці. Праца ў гэтым кірунку актыўна працягваецца. На дадзены момант у Дзяржаўны спіс нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь уключана **15 элементаў Віцебшчыны:**

1. Традыцыйная гульня "Жаніцьба Цярэшкі" ў Лепельскім раёне.
2. Традыцыя ажурнага ткацтва ў Гарадоцкім раёне.
3. Масленічная абрадавая гульня "Пахаванне дзеда" ў Гарадоцкім раёне.
4. Традыцыйная тэхналогія выпечкі жытняга хлеба ў в. Дзеркаўшчына Глыбоцкага раёна.
5. Тэхналогія прыгатавання традыцыйнай стравы "Масляны баран" у в. Мацюкова Глыбоцкага раёна.
6. Традыцыя вырабу валёнак у Міёрскім раёне.
7. Абрад "Насіць намётку" вёскі Папшычы Глыбоцкага раёна.
8. Традыцыя маляваных дываноў (маляванак) Віцебскага Паазер'я.
9. Традыцыйныя вясельныя звычаі Дубровенскага раёна.
10. Традыцыйная страва "Клёцкі з "душамі" Віцебскай вобласці.
11. Народная гульня моладзі "Яшчар" вёскі Гута Пастаўскага раёна.

12. ”Спеўная традыцыя выканання купальскіх і жніўных песень ”у перахлёст“ у в. Багатырская Полацкага раёна Віцебскай вобласці“.

13. ”Традыцыйная тэхналогія спіральнага пляцення Гарадоцкага, Браслаўскага, Верхнядзвінскага раёнаў Віцебскай вобласці і горада Віцебска“.

14. Інсітнае (наіўнае) мастацтва Віцебшчыны.

15. Беларускія практыкі саломапляцення (44 майстры Віцебскай вобласці).

Зараз у распрацоўцы знаходзіцца 3 элементы – ”Традыцыя ўшанавання святой крыніцы ”Пяценка“ Шумілінскага раёна“; ”Традыцыйныя вобразы і тэхналогія вырабу гліняных цацак Аршанскага Падняпроўя і Віцебскага Падзвіння“; ”Ткацтва ўзорнага пакрывала Лепельскага раёна Віцебскай вобласці (адзіялы накладаныя)“.

Праблемнымі пытаннямі ў развіцці фальклорных калектываў Віцебскай вобласці з’яўляюцца:

– недахоп спецыялістаў па фальклору;

– недастатковае фінансаванне для выезда на рэспубліканскія і міжнародныя фестывалі, конкурсы;

– змяншэнне насельніцтва ў вёсках, вучняў у сельскіх школах.

Работнікам культуры вобласці неабходна звярнуць увагу на правядзенне рэгіянальных, раённых мерапрыемстваў па дадзенаму напрамку; павялічыць колькасць экспедыцый, семінараў, практыкумаў. Усе мерапрыемствы фальклорнага напрамку павінны праводзіцца толькі на беларускай мове. Рэпертуар фальклорных калектываў павінен быць заснаваны на мясцовым матэрыяле.

Інфармацыя аб удзеле фальклорных калектываў у міжнародных мерапрыемствах:

1 чэрвеня 2019 г. народны тэатр фальклору ”Цярэшка“ Глыбоцкага ЦТКіНТ прымаў удзел у Днях беларускай культуры ў г.Краслава (Латвія).

29 чэрвеня 2019 г. Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь народны фальклорны ансамбль ”Паазер’е“ выкладчыкаў Пастаўскай ДШМ імя А.Тызенгаўза прымаў удзел у Міжнародным фестывалі народнай музыкі ”Озёрный край – 2019“ у г.Швянчоніс (Літва).

23-24 ліпеня 2019 г. народны фальклорны калектыў ”Крыніца“ Янкавіцкага СДК ДУК ”Расонскі ЦкіНТ“ прымаў удзел у фальклорным фестывалі ”Яблоневиый сад“ у с.Упітэ Вілякскага краю (Латвія).

23-29 ліпеня 2019 г. народны фальклорны калектыў ”Язынка“ Язненскага СДК ДУК ”Міёрская ЦКС“ прымаў удзел у свяце ”День Анны и Екаба“ ў г.Екабпілс (Латвія).

25 жніўня 2019 г. у свяце ”Спасаўкі“ ў г.Смаленск (Расія) прымаў удзел народны фальклорны калектыў ”Гульбічы“ ДУК ”Шумілінскі РЦК“.

8 верасня 2019 г. народны гурт архаічных спеваў ”Княжыч“ Цэнтра рамёстваў і традыцыйнай культуры ДУК ”Цэнтр культуры г.Наваполацка“ прымаў удзел у Міжнародным конкурсе фальклору і рамёстваў ”Смоленский рожок“ (г.Смаленск, Расія), дзе атрымаў дыплом лаўрэата III ступені ў

намінацыі ”Фальклорны калектыў”. У гэтым жа конкурсе прымаў удзел узорны ансамбль фальк-стыль ”Званіца” РДК ДУК ”Бешанковіцкі РЦК”, дзе атрымаў дыплом лаўрэата II ступені.

23 лістапада 2019 г. удзельнікі народнага клуба ”Традыцыя” Курапольскага СДК ДУК ”ЦКіНТ Пастаўскага раёна” прынялі ўдзел у кулінарным туры з наведваннем аграсядзіб таварыства ”Падляскія смакі” (Польшча) у рамках беларуска-польскага праекта ”Кулінарны шлях” – ”Смакі Беларусі: інавацыйныя турыстычныя прадукты як спосаб усебаковага развіцця сельскага прадпрымацельства”.

РАЗВІЦЦЁ НАРОДНЫХ МАТСАЦКІХ РАМЁСТВАЎ У 2019 ГОДЗЕ

Па стане на 01.01.2020 года дзейнічаюць 24 Дамы і Цэнтры рамёстваў, сярод якіх Цэнтр народнай творчасці і рамёстваў г.п.Копысь Аршанскага раёна і Браслаўскае раённае аб’яднанне музеяў, якое выконвае функцыі Дома рамёстваў.

Ключавымі накірункамі ў рабоце Дамоў і Цэнтраў рамёстваў з’яўляюцца: расшырэнне і паглыбленне дзейнасці; выяўленне, зберажэнне, папулярызацыя аб’ектаў нематэрыяльнай і матэрыяльнай культурнай спадчыны; збор прадметаў этнаграфіі і выраб твораў народнага побыту для папаўнення фондаў; вывучэнне інфармацыі па рэгіянальных тэхніках і тэхналогіям рамёстваў з мэтай іх адраджэння; рэканструкцыя рэгіянальных строяў адзення.

Для ўдасканалення майстэрства, забеспячэння разнастайных духоўных запытаў і інтарэсаў аматараў народнай творчасці і дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, далучэння таленавітых людзей да актыўнай творчай дзейнасці на базе амаль усіх Дамоў і Цэнтраў рамёстваў Віцебскай вобласці працуюць **народныя клубы майстроў народных мастацкіх рамёстваў**. На дадзены момант па Віцебскай вобласці найменне ”народны”, ”узорны” ў дадзеным жанры маюць 46 калектываў, з іх ва ўстановах адукацыі – 9, ведамасных – 1. Лідэрамі па колькасці аб’яднанняў па дадзенаму жанру з найменнем ”народны”, ”узорны” з’яўляюцца Аршанскі і Полацкі раёны.

У 2019 годзе найменне ”ўзорны” атрымалі:

– дзіцячая выяўленчая майстэрня ”Маленькія чараўнікі” ДУДА ”Віцебскі абласны палац дзяцей і моладзі”;

– студыя ”Залатая саломка” ДУДА ”Ушацкі раённы цэнтр дзяцей і моладзі”.

Акрамя клубаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў пры Дамах і Цэнтрах рамёстваў дзейнічаюць **гурткі і клубныя фарміраванні для дзяцей і дарослых**. Аналіз паказчыкаў па стане на 01.01.2020 паказаў, што іх колькасць узрасла на 4,59%, пры параўнанні з паказчыкамі за 2018 год, і складае 283 фарміраванні, а колькасць удзельнікаў павялічылася на 5,03% і склала 3140 чалавек. Найбольшая колькасць фарміраванняў налічваецца ў г.Віцебск,

Аршанскім, Пастаўскім, Лепельскім, Шумілінскім раёнах, з іх фарміраванняў для дзяцей найбольшая колькасць налічваецца ў Шумілінскім, Аршанскім, Пастаўскім раёнах. На занятках фарміраванняў шырока выкарыстоўваюцца формы работы такіх напрамкаў як:

- творчая (выстава, экскурсія, вячоркі, сустрэча, святочная імпрэза гульня і г.д.);
- метадычная (майстар-клас, урок рамяства, віктарына, АРТ-майстэрня і г.д.).

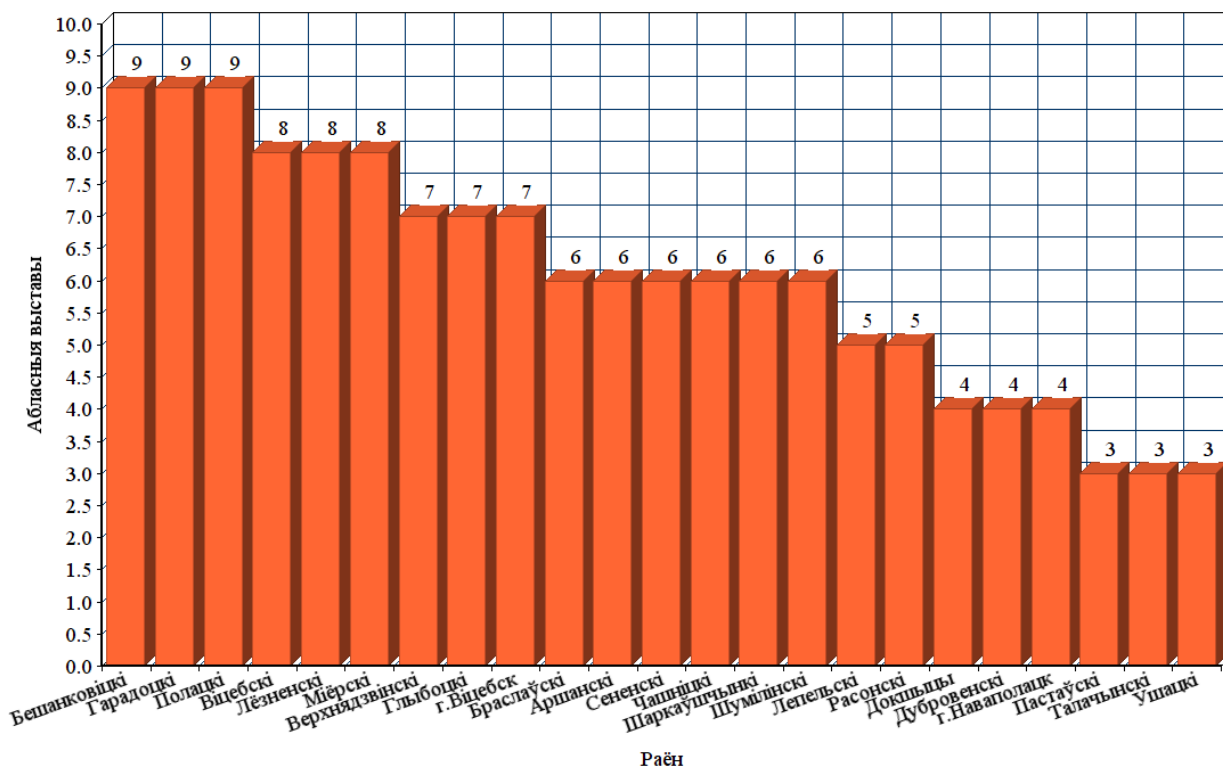
Найбольшыя паказчыкі выкарыстоўвання формаў работ па колькасці назіраюцца ў г. Наваполацк (33), г.Віцебск, (30), Полацкім (28), Докшыцкім (27) раёнах.

Выставачная дзейнасць з’яўляецца адным з важных накірункаў работы клубаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў. Супрацоўнікамі пастаянна арганізуюцца і праводзяцца выставы: раённыя, гарадскія на базе выставачнай залы Дамоў і Цэнтраў рамёстваў, на пляцоўках горада, раёна.

Найбольш актыўнымі ўдзельнікамі выстаў, якія арганізуе ДУ ”Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці“, з’яўляюцца майстры з Аршанскага, Гарадоцкага, Полацкага, Віцебскага, Лёзненскага, Міёрскага раёнаў.

Аналіз удзелу ў абласных выставах можна бачыць на мал.1.

Графік удзелу раёнаў у абласных выставах

Мал.1

Папулярызацыя народных мастацкіх рамёстваў Віцебскай вобласці здзяйсняецца ўдзелам Дамоў і Цэнтраў рамёстваў ў абласных, рэспубліканскіх і міжнародных мерапрыемствах.

25 мая 2019 года ў Мінску адбыўся **XI Рэспубліканскі фестываль-кірмаш "Вясновы букет"**, які адкрывае сезон правядзення святаў нацыянальных культур. На мерапрыемства ад Віцебскай вобласці з'ехалася каля 30 майстроў з розных раёнаў.

XXVI Міжнародны фестываль песні і музыкі "Дняпроўскія галасы ў Дуброўне" праходзіў з 14 па 16 чэрвеня 2019 года. У межах фестывалю праходзіў свята-конкурс традыцыйнай лялькі **"Лялька Дубравушка запрашае"** ў якім прынялі ўдзел майстры народных мастацкіх рамёстваў з Верхнядзвінскага, Дубровенскага, Аршанскага, Чашніцкага і Шумілінскага раёнаў.

Традыцыйна майстры народных мастацкіх рамёстваў Віцебшчыны прынялі ўдзел у **Рэспубліканскім свяце Купалле "Александрыя збірае сяброў"**, што прайшло ў ліпені 2019 года ў Магілёўскай вобласці. Сваё майстэрства паказвалі майстры з Гарадоцкага, Дубровенскага, Лёзненскага, Аршанскага раёнаў.

У межах **XXVIII Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску"** з 11 па 15 ліпеня 2019 года на вуліцах Талстога і Пушкіна працаваў **кірмаш рамёстваў "Горад майстроў"**, дзе свае вырабы прадставілі майстры народных рамёстваў не толькі з усіх рэгіёнаў Віцебскай вобласці і куткоў Беларусі, але і з Краснадара, Валагодскай вобласці, Смаленска (Расія), Кіева, Чарнігава, Івана-Франкоўска (Украіна), Літвы, Латвіі.

Падчас правядзення Міжнароднага фестывалю мастацтваў **"Славянскі базар у Віцебску"** адбылася абласная выстава-конкурс **па лапікаваму шыццю**, у якім прынялі ўдзел амаль 50 майстроў з рэгіёнаў Беларусі, Расіі.

Прайшло адкрытае абласное свята-конкурс майстроў выцінанкі **"Ажурныя мары-2019"**. Удзел прынялі амаль 30 майстроў папяровай выразкі з Віцебскай, Гродзенскай, Мінскай, Брэсцкай, Гомельскай, Магілёўскай абласцей, г. Вільнюс (Літва). Удзел у адкрытым абласным свяце-конкурсе майстроў традыцыйнай свістулькі **"Соловейка-2019"** прынялі 40 майстроў з Віцебскай, Мінскай, Магілёўскай, Гродзенскай, Брэсцкай абласцей, а таксама Ніжагародскай вобласці (Расія), г. Чарнігава (Украіна). У адкрытым абласным святце-конкурсе майстроў саломалляцтва **"Папараць-кветка-2019"** майстэрства паказалі ўдзельнікі з розных абласцей краіны, усяго 52 майстры.

Беларускія майстры прадставілі традыцыйныя народныя рамёствы на **Ягелонскім кірмашы 16-18 жніўня** 2019 года ў Любліне. Запрашэнне ад арганізатараў – **"Варштаты культуры"** (Люблін) – атрымалі больш за 50 майстроў з розных рэгіёнаў Беларусі. Сярод іх аказаліся і майстры з Віцебскай вобласці.

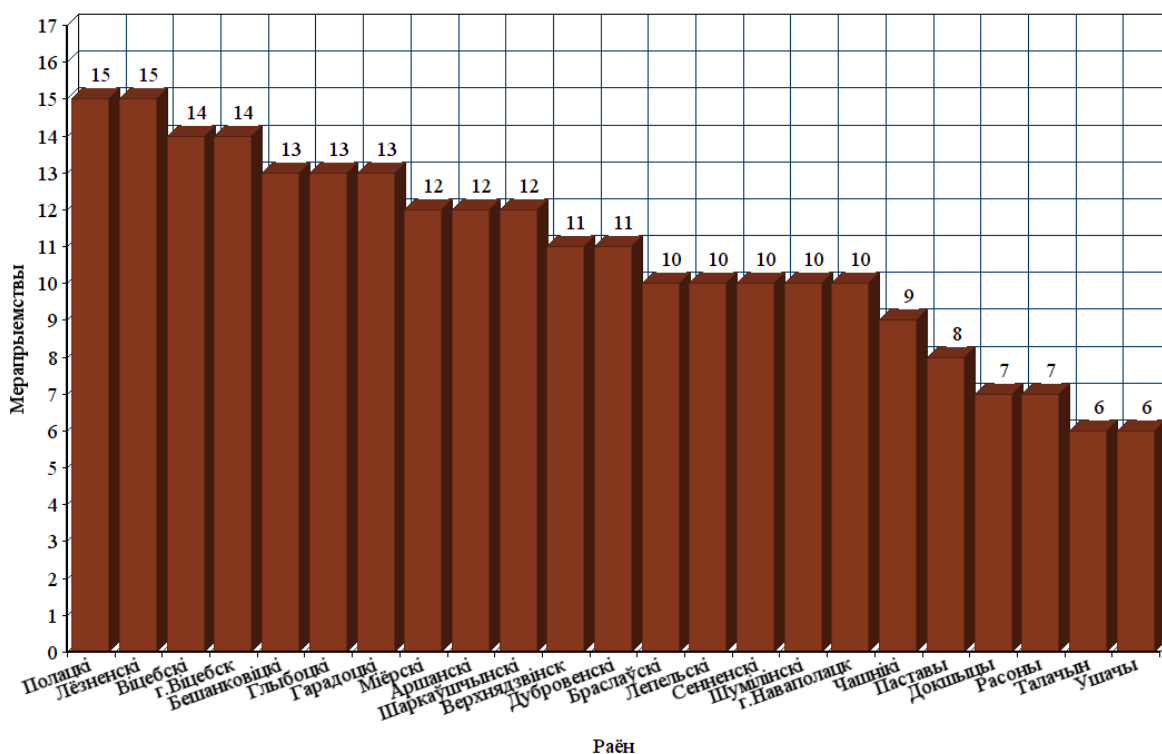
Майстры народных мастацкіх рамёстваў з Віцебскага, Гарадоцкага, Бешанковіцкага, Дубровенскага раёнаў упершыню прынялі ўдзел у **Міжнародным конкурсе фальклору і рамёстваў "Смоленскі рожок"**, які

праходзіў 8 верасня 2019 года ў г. Смаленск. Усе майстры атрымалі ўзнагароды рознай ступені.

У лістападзе-снежні 2019 года ў выставачнай зале Смаленскага абласнога цэнтра народнай творчасці адбылася выстава **”Традыцыйныя галаўныя ўборы Віцебскага Падняпроўя, Падзвіння і Паазер’я“**. На выставе былі прадстаўлены такія галаўныя ўборы як: магеркі, картузы, аблавухі, наміткі, набіўныя платкі, чапцы і інш – усяго каля 150 экспанатаў. Удзел прынялі майстры Аршанскага, Бешанковіцкага, Браслаўскага, Віцебскага, Глыбоцкага, Гарадоцкага, Лепельскага, Лёзненскага, Міёрскага, Аршанскага, Сенненскага і іншых рэгіёнаў Віцебскай вобласці.

Аналіз удзелу Дамоў і Цэнтраў рамёстваў у абласных, рэспубліканскіх і міжнародных мерапрыемствах за 2019 год можна бачыць на мал.2.

Графік удзелу раёнаў у абласных, рэспубліканскіх і міжнародных мерапрыемствах

Мал.2

У мэтах стымулявання творчасці майстроў дэкаратыўнага жывапісу, носьбітаў традыцый маляванага дывана Віцебскага Паазер’я, далучэння да развіцця дадзенай традыцыі маладых творцаў, папулярызацыі гісторыі і сучаснага стана традыцыі маляваных дываноў сярод шырокага кола аматараў народнай культуры, ушанавання памяці мастака і асветніка Язэпа Драздовіча 25-27 ліпеня 2019 г. у г. Глыбокае Віцебскай вобласці праводзіўся пленэр майстроў дэкаратыўнага жывапісу **”Райскі сад-2019“**. Удзельнічалі майстры з Пастаўскага, Лёзненскага, Докшыцкага, Браслаўскага, Полацкага, Віцебскага і іншых раёнаў.

У выніку плённай працы па адраджэнні і развіцці традыцыйных рамёстваў, рэканструкцыі аўтэнтчных рэчаў і стварэнне калекцый сучасных вырабаў на аснове народнай традыцыі ў 2019 годзе ганаровае званне "Народны майстар Рэспублікі Беларусь" атрымалі 2 майстры народных мастацкіх рамёстваў ДУК "Лепельскі Цэнтр рамёстваў" – Залатуха Святлана (ткацтва) і Размысловіч Таццяна (пляценне паясоў).

Народны майстар і загадчык філіяла "Гарадоцкі Дом рамёстваў і фальклору" Гушча Марына Леанідаўна стала ўладальнікам гранта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь на рэалізацыю праекта па развіцці тэхналогіі ажурнага ткацтва Гарадоцкага раёна. Штомесячныя сродкі гранта будуць накіраваны на стварэнне ручнікоў, абсталявання і прылад для ткацтва, правядзенне выстаў і конкурсаў па ткацтву.

Важна адзначыць, што абласныя выставы і мерапрыемствы, якія арганізуе ДУ "Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці", з'яўляюцца вельмі значнымі, і ўдзел у іх патрэбен быць максімальна актыўным.

Вялікае значэнне Дамы і Цэнтры рамёстваў павінны надаваць фарміраванню пазітыўнага грамадскага меркавання аб сваёй дзейнасці, а таксама дасведчання ўдзелу ў міжнародных, рэспубліканскіх, абласных і раённых культурных праектах, фестывалях, свята-конкурсах. Шырока выкарыстоўваюць **сродкі масавай інфармацыі, сацыяльныя сеткі**: Аршанскі, Гарадоцкі, Шаркаўшчынскі, Сенненскі раёны.

Займаючы сваё ўнікальнае месца сярод устаноў культуры, Дамы рамёстваў выконваюць сваю галоўную місію: захоўваюць, развіваюць і папулярызуюць традыцыйныя каштоўнасці мастацкіх рамёстваў, як важнай часткі культурнай спадчыны нашай краіны.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ВАКАЛЬНА-ХАРАВЫХ КАЛЕКТЫВАЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Вакальнае мастацтва (спевы) – адно з самых старажытных музычных відаў мастацтва. Спевы – самыя любімыя, папулярныя і масавы жанр мастацтва як у вобласці, так і ўвогуле ў нашай краіне.

Гэты накірунак мастацтва з'яўляецца самым даступным сярод людзей розных узростаў і сацыяльных катэгорый.

На тэрыторыі Віцебскай вобласці таксама вельмі шмат калектываў вакальна-харавага накірунку. Гэта – ансамблі песні і музыкі, эстрадныя студыі, вакальныя групы, харавыя калектывы і г.д.

Усяго ў вобласці ва ўстановах культуры клубнага тыпу налічваецца 853 калектывы, з іх 324 дзіцячыя. Колькасць удзельнікаў, якія займаюцца ў вакальна-харавых калектывах складае больш за 8 тысяч чалавек (гэта каля 10% насельніцтва Віцебскай вобласці). На працягу некалькіх год колькасць калектываў павялічвалася і памяншалася, аб гэтым сведчыць табліца:

Год	Колькасць калектываў вакальна-харавага жанру	З іх дзіцячых
2013	771	338
2014	979	400
2015	928	385
2016	896	370
2017	899	364
2018	935	381
2019	853	324

Менш за ўсё вакальны жанр развіваецца ў харавым напрамку, таму што хор – гэта складаная адзінка, самая масавая па колькасці людзей, якая патрабуе прысутнасць удзельнікаў у кожнай партыі, агульная колькасць якіх павінна складаць не менш за 12 чалавек у калектыве. Усяго ў рэгіёне каля 33 харавых калектываў (з іх – з найменнем 31 калектыў).

Самы распаўсюджаны жанр вакальна-харавага мастацтва – гэта ансамблі песні і музыкі (музыкі і песні) або вакальныя гурты, колькасць удзельнікаў у кожным з якіх можа быць менш за 12 чалавек (у адрозненні ад хору). Таксама ствараюцца вакальныя ці эстрадныя студыі. Кіраўнікі, якія надаюць назву гуртку ”эстрадная студыя“, не зусім разумеюць яе адрозненне і прызначэнне. Эстрадная студыя павінна быць як музычная лабараторыя і адказваць адпаведным патрабаванням (наяўнасць добрай гукаўзмацняльнай апаратуры, магчымасць запісваць фанаграмы, наяўнасць іншых спецыялістаў у студыі, акрамя кіраўніка і г.д.).

У апошні час назіраецца тэндэнцыя з’яўлення розных складаў ансамблевых вакальных калектываў: дуэтаў, трыа, квартэтаў, квінтэтаў, што адпавядае запатрабаванню часу. Як становіцца, трэба адзначыць наяўнасць мужчынскіх складаў у калектывах.

Трэба адзначыць, што ў Віцебскім рэгіёне больш за ўсё вакальных і харавых калектываў знаходзіцца ў Аршанскім раёне – каля 72 калектываў; таксама даволі вялікая колькасць працуе ў гэтым жынры ў Глыбоцкім (71) і Полацкім (52) раёнах. Менш за ўсё калектываў вакальна-харавага накірунку знаходзіцца ва Ушацкім, Сенненскім, Расонскім раёнах і г.Віцебск. У гэтых населеных пунктах Віцебскай вобласці менш за ўсіх (менш за 30 адзінак) вакальных калектываў.

Увогуле ў вобласці налічваецца 123 калектывы вакальна-харавага напрамку (у тым ліку вакальна-харэаграфічныя) з найменнем ”народны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь“ і 38 калектываў з найменнем ”узорны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь“, а таксама 3 заслужаных аматарскіх калектывы Рэспублікі Беларусь.

Колькасць калектываў з найменнем ”народны, узорны“ і званнем ”заслужаны“ ва ўстановах культуры клубнага тыпу, а таксама дзіцячых школах мастацтваў:

Найменне/ званне	Вакальна- харэаграфічны калектыў	Ансамбль песні і музыкі (вакальны ансамбль)	Хор	Студыя эстрадных спеваў
Народны	4	59	29	11
Узорны	-	-	5	12
Заслужаны	2	1	-	-

Колькасць калектываў з найменнем ”народны, узорны“, званнем ”заслужаны“ ў сістэме адукацыі:

Найменне	Вакальна- харэаграфічны калектыў	Ансамбль песні і музыкі (вакальны ансамбль)	Хор	Студыя эстрадных спеваў
Народны	-	3	5	2
Узорны	1	3	8	9
Заслужаны	-	-	-	-

Колькасць калектываў з найменнем ”народны, узорны“, званнем ”заслужаны“ ў прафсаюзнай сістэме:

Найменне	Вакальна- харэаграфічны калектыў	Ансамбль песні і музыкі (вакальны ансамбль)	Хор	Студыя эстрадных спеваў
Народны	1	4	4	1
Узорны	-	-	-	-
Заслужаны	-	-	-	-

З гэтых табліц бачна, што больш за ўсё вакальна-харавае мастацтва развіваецца ў сферы культуры (ва ўстановах клубнага тыпу, а таксама ў ДШМ). Найбольшая колькасць калектываў знаходзіцца ў Полацкім раёне – 17 калектываў вакальна-харавага накірунку з найменнем ”народны“, ”узорны“, крыху менш у г. Віцебск – 13 адзінак і Аршанскім раёне – 12 калектываў. Менш за ўсё вакальна-харавага калектываў ва Ушацкім, Расонскім, Чашніцкім (па аднаму калектыву гэтага накірунку); Сенненскім, Талачынскім, Міёрскім раёнах (па 2 адзінкі).

Згодна справаздач семінары ў вакальна-харавым напрамку праходзяць не ва ўсіх раёнах вобласці. Гэта – г. Наваполацк, г. Віцебск, Шаркаўшчынскі, Бешанковіцкі, Шумілінскі, Аршанскі, Расонскі, Браслаўскі, Полацкі, Пастаўскі раёны. Семінары і майстар-класы праводзяцца ў наступных раёнах: Чашніцкі раён – семінар ”Актуальныя праблемы захавання і развіцця вакальнага жанру“; Гарадоцкі раён – семінар-практыкум ”Сцэнічнае ўвасабленне народнай песні“; Верхнядзвінскі раён – ”Современные методы и приёмы формирования певческих навыков участников клубных формирований вокального жанра“ з майстар-класам ”Ідэя стварэння канцэртных нумароў“; Віцебскі раён – семінар-

практыкум "Арганізацыя дзейнасці дзіцячых аматарскіх вакальных калектываў"; Лепельскі раён – семінар-практыкум для кіраўнікоў вакальна-харавых калектываў "Сучасныя падыходы ў рабоце з вакальным калектывам"; Глыбоцкі раён – тэматычны семінар-практыкум "Спецыфіка работы з вакальнымі калектывамі ў клубных установах" з майстар-класам па працы над вакальна-харавымі навыкамі з дзецьмі; Докшыцкі раён – творчыя лабараторыі на базе Валкалацкага і Параф'янаўскага СДК; Дубровенскі раён – семінар для кіраўнікоў вакальна-харавых калектываў "Арганізацыя работы вакальна-харавых калектываў ва ўмовах сельскіх устаноў культуры. Рэпертуар калектываў"; Лёзненскі раён – семінар-практыкум для кіраўнікоў вакальных калектываў "Арганізацыя работы ў вакальным калектыве. Развіццё шматгалосся ў калектыве", семінар-практыкум для кіраўнікоў вакальных калектываў "Сінтэз вакала і харэаграфіі"; Міёрскі раён – раённы семінар "Творчая дзейнасць народнага калектыву"; Расонскі раён – семінар-практыкум для кіраўнікоў вакальна-харавых калектываў; Сенненскі раён – семінар-практыкум для кіраўнікоў вакальных і сольных гурткоў "Музыка і песня – сродкі эстэтычнага і духоўнага выхавання".

З мэтай падтрымкі вакальна-харавога жанру ў некаторых раёнах праводзяцца свае ўласныя агляды-конкурсы вакальнай творчасці. Але ў Расонскім, Браслаўскім, Сенненскім, Талачынскім раёнах гэтых мерапрыемстваў няма.

Конкурсная дзейнасць: Чашніцкі раён – штогадовы гарадскі конкурс юных выканаўцаў эстраднай песні "Зорны дождж", штогадовы адкрыты конкурс юных выканаўцаў эстраднай песні "Зажыгаем звызды"; Гарадоцкі раён – раённы агляд-конкурс "Гарадоцкая скарбонка", раённае свята народнай творчасці, беларускай паэзіі і фальклору "Гарадоцкі Парнас"; Шаркаўшчынскі раён – кожны год праходзіць раённы фестываль дзіцячай і юнацкай творчасці "Каляровыя сны"; Бешанковіцкі – раённы конкурс лірычнай песні "Спявай, душа!"; раённы конкурс маладых выканаўцаў сучаснай песні "Наше время – нашы песні", рэгіянальнае свята духоўнай музыкі і народнай творчасці ў аграгарадку Астроўна "Траецкі фестываль"; Верхнядзвінскі раён – раённы конкурс вакальнай дзіцячай творчасці "Голоса будучага", які праходзіць на базе Запруддзеўскага СДК і рэгіянальнае свята песні "Збіраем зорны карагод" на базе Валынецкага СДК; г. Віцебск – адкрыты фестываль аўтарскай песні, паэзіі і візуальных мастацтваў "Віцебскі лістапад"; праваслаўны моладзевы фестываль "Адзігітрыя"; Міжнародны фестываль ваенна-патрыятычнай песні "Салдаты Айчыны"; Міжнародны фестываль мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску"; рэгіянальны адборачны тур Віцебскай вобласці да Міжнароднага музычнага конкурсу "Віцебск-2019"; Міжнародны фестываль-конкурс дзіцячай і моладзевай творчасці "Вясёлка над Віцебскам"; Лепельскі раён – раённы конкурс самадзейнага мастацтва для дзяцей і падлеткаў сельскіх клубных устаноў "Зоркі з будучыні", конкурс маладых выканаўцаў эстраднай песні "Белыя росы", агляд-конкурс мастацкай творчасці "Агракруз-2019"; Глыбоцкі раён – раённы конкурс "Два голас-3"; XXIV фестываль юных талентаў "Вясёлыя галасы"; Шумілінскі раён – раённы агляд-конкурс калектываў

мастацкай творчасці "Пявучае сэрца роднай зямлі", прысвечаны 100-годдзю стварэння БССР; Докшыцкі раён – раённы конкурс патрыятычнай песні "Нам жить и помнить" сярод прадпрыемстваў, арганізацый горада Докшыцы і раёна, прысвечанага святкаванню 75-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашыстскіх захопнікаў, раённы конкурс рэтра-песні "Нам песня строить и жить помогает" у межах рэтра-свята "Народжаныя ў СССР", раённы агляд-конкурс дзіцячай вакальнай творчасці "Вясковы жаўранак", прысвечаны Году малой радзімы; Дубровенскі раён – раённы агляд-конкурс студый эстраднай песні "Песні аб Радзіме" ў межах свята патрыятычнай песні "Радзіма мая дарагая", прысвечаны Году малай радзімы, раённы конкурс вакальных гуртоў і ансамбляў песні "Песні над Дняпром" у межах свята традыцыйнай культуры "Свята вышыванкі"; раённы агляд-конкурс вакальна-хараваых калектываў "Голоса земли Дубровенской"; Лёзненскі раён – раённы агляд-конкурс вакальна-хараваых калектываў раёна "І песню родную люблю я"; Міёрскі раён – раённы конкурс калектываў мастацкай творчасці і індывідуальных выканаўцаў "Беларусь – мая песня"; Аршанскі раён – гарадское свята-конкурс сярод моладзі "Аршанскі першацвет", рэгіянальны дзіцяча-юнацкі конкурс эстрадна-цыркавога мастацтва "Ветразі надзеі", рэгіянальны фестываль беларускага мастацтва і фальклору "Бараньскія музыкі", раённы шматжанравы фестываль народнай творчасці "Срэбнае стагоддзе", Міжнародны фестывальна-конкурсны праект сучаснага мастацтва і крэатыўнай творчасці "Апельсінавая бяроза"; Міжнародны фестываль-конкурс нацыянальных культур і мастацтваў, дзіцячай, юнацкай і маладзёжнай творчасці "Карусель Земля" – "Град Мастеров – Орша"; І рэспубліканскі конкурс патрыятычнай песні "Сердцем причастны"; Полацкі раён – раённы этап VI Рэспубліканскага конкурсу сярод ветэранаў "Песні Перамогі", музычнае спаборніцтва паміж калектывамі "Музычны рынг"; Пастаўскі раён – конкурс вакальнага мастацтва "Веснавая хваля" сярод сельскіх клубных устаноў.

У Віцебскай вобласці праводзяцца розныя фестывалі, конкурсы, агляды-конкурсы, святы з мэтай развіцця вакальна-хараваго жанру.

У межах Міжнароднага свята традыцыйнай культуры "Браслаўскія зарніцы" з мэтай развіцця вакальна-хараваго жанру кожны год праводзіцца конкурс "Браслаўская хараваая асамблея", які збірае хараваыя калектывы, як дзіцячыя, так і дарослыя, з народнай і акадэмічнай манерай выканання з усіх раёнаў і гарадоў Віцебскай вобласці, а таксама з суседніх абласцей Рэспублікі Беларусь.

Традыцыйна ў вобласці праходзіць абласны конкурс маладых выканаўцаў патрыятычнай песні "Песні юнацтва нашых бацькоў", які праходзіць у тры этапы ў розных кутках Віцебскай вобласці. Тэматыка конкурсу кожны год абнаўляецца, што дае магчымасць удзельнікам праявіць свае творчыя здольнасці і навыкі.

Хараваыя калектывы вобласці і выканаўцы ўдзельнічаюць у абласным свяце духоўнай музыкі, якое праходзіць на Раство Хрыстова (7-8 студзеня ў г.Віцебск). Якасная колькасць удзельнікаў з кожным годам павялічваецца.

Падчас правядзення свята ў горадзе збіраюцца калектывы з Расіі, Беларусі, што дае магчымасць абмяняцца вопытам паміж удзельнікамі і кіраўнікамі.

Большасць удзельнікаў, што прыходзяць у аматарскія калектывы, не маюць пеўчых навыкаў. Каб навучыць спевам іншых, кіраўніку неабходна самому мець дастатковую падрыхтоўку ў галіне вакальнай культуры і надаваць вакальнай працы сур'ёзную ўвагу. Сучасныя патрабаванні глядачоў павінны стаць для артыстаў-аматараў стымулам для больш змястоўных заняткаў і рэпетыцый. Аматарская харавая творчасць абавязана пэўным чынам адпавядаць прафесійнаму ўзроўню. Таму кіраўнікам калектываў (з дапамогай кіраўніцтва раёна) неабходна часцей праводзіць семінары з прыцягненнем спецыялістаў гэтай сферы, больш надаваць увагі справаздачным канцэртам калектываў як з найменнем ”узорны, народны“, так і калектывам без дадзенага наймення, садзейнічаць удзелу калектывам мастацкай творчасці не толькі ў раённых мерапрыемствах, якія праводзяцца ”на месцы“, але і ў абласных, рэспубліканскіх конкурсах, фестывалях.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНЫХ КАЛЕКТЫВАЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Па стане на 01.01.2020 года ў Віцебскай вобласці ў сістэме культуры, адукацыі і прафсаюзных арганізацыях працуе каля 148 калектываў інструментальнага жанру. У тым ліку, 92 маюць найменні ”народны“, ”узорны“ аматарскі калектыў.

У галіне культуры (пры СДК, ГДК, с/к і Цэнтрах культуры) без наймення працуюць 56 калектываў.

Аркестры, ансамблі без наймення	Колькасць
Ансамблі народных інструментаў, ансамблі баянаў, акардэонаў.	22
Духавыя аркестры.	4
Ансамблі класічнай гітары.	3
Ансамблі музыкі і песні, змешаныя ансамблі.	4
ВІА.	23
Усяго:	56

З іх на сяле: 20 дарослых, 6 дзіцячых (47%)

З найменнем ”народны“, ”узорны“ ў сістэме культуры, адукацыі і прафсаюзных арганізацыях налічваецца 92 калектывы (у сярэднім – па 4 калектывы на раён, горад).

Аркестры, ансамблі	3 найменнем ”народны“	3 найменнем ”узорны“	Усяго
Аркестры народных інструментаў	11	13	24
Духавыя аркестры	5	10	15
Ансамблі народнай музыкі	13	3	16
Ансамблі народнай музыкі і песні	5	3	8
Аркестры баянаў і акардэонаў	1	10	11
ВІА	9	-	9
Цымбальных аркестраў і ансамбляў	2	3	5
Аркестраў і ансамбляў струнных-шчыпковых інструментаў	3	1	4

Міністэрства культуры	Міністэрства адукацыі	Прафсаюзныя і ведамасныя арганізацыі
Дарослых – 43 Дзіцячых – 28	Дарослых – 3 Дзіцячых – 12	Дарослых – 5 Дзіцячых – 1
71 калектыў	16 калектываў	6 калектываў

Больш за ўсіх інструментальных калектываў у галіне культуры і ДШМ з найменнем ”народны“, ”узорны“:

1. г. Віцебск – 13 калектываў.
2. г. Орша і раён – 12 калектываў.
3. г. Полацк і раён – 6 калектываў.
4. г.п. Шуміліна – 5 калектываў.
5. Пастаўскі і Віцебскі раёны – па 4 калектывы.
6. Лепельскі, Верхнядзвінскі і Бешанковіцкі раёны і г.Наваполацк – па 3 калектывы.
7. Гарадоцкі, Дубровенскі, Міёрскі і Сенненскі раёны – па 2 калектывы.
8. Браслаўскі, Глыбоцкі, Докшыцкі, Лёзненскі, Расонскі, Ушацкі і Чашніцкі раёны – па 1 калектыву.
9. У Шаркаўшчынскім і Талачынскім раёнах інструментальнага калектыву з найменнем ”народны“, ”узорны“ няма.

З іх на сяле з найменнем ”народны“, ”узорны“: 6 дарослых, 2 дзіцячых (5,7%).

Найбольш распаўсюджаным і запатрабавальным ў вобласці з’яўляецца ансамблевае і аркестровае выканальніцтва на народных інструментах. Калектывы з найменнем ”народны“, ”узорны“ працуюць у асноўным пры дзіцячых школах мастацтваў, агульнаадукацыйных школах з музычным ухілам, дзе збіраецца некаторы састаў музыкаў, апантаных музыкай і сцэнай. Пры ДШМ з найменнем ”народны“, ”узорны“ аматарскі калектыў працуе 51 калектыў, пры агульнаадукацыйных школах, Палацах і Цэнтрах дзяцей і моладзі – 15 калектываў. Гэта абумоўлена тым, што пры музычных аддзяленнях ДШМ і агульнаадукацыйных школах даступней музычныя інструменты і прасцей арганізаваць рэпетыцыі ўдзельнікаў калектыву, асабліва калі гэта

дзіцячы калектыў. Менш аркестраў і ансамбляў пры РЦК, РДК, ГДК, СДК – 20 калектываў, і прафсаюзных арганізацыях – 6 калектываў з найменнем ”народны“, ”узорны“.

Без наймення больш за ўсё ансамбляў народных інструментаў існуе пры СДК і с/к у Аршанскім (4), Пастаўскім (3), Бешанковіцкім (3) раёнах і г. Віцебск (3). Гэта мабільныя калектывы, у рэпертуар якіх уваходзіць у асноўным народная музыка – ад фальклорных найгрышаў да сучасных апрацовак народных песень.

Разам з ансамблевым выканальніцтвам важнае месца ў музычнай культуры належыць сольнаму выканальніцтву на народных інструментах (баян, акардэон, гармонік, цымбалы), духавых, класічных інструментах (скрыпка, гітара). У кожным раёне працуюць выкладчыкі, музыкі-самародкі, якія папулярызуюць і ўдасканальваюць выканальніцкаю школу на індывідуальных інструментах.

Сучасная інструментальная практыка нараджае новыя тыпы ансамбляў, якія адрозніваюцца адзін ад другога не толькі інструментальным складам, але і рэпертуарам. У рэгіёне працуе **9 вакальна-інструментальных ансамбляў** з найменнем ”народны“ ў сферы культуры і прафсаюзных арганізацыях. За апошні час сталі з’яўляцца гурты эстраднай музыкі, ВІА, джаз-ансамблі, рок і поп гурты.

У Аршанскім раёне – 4 калектывы.

Полацкім – 4.

Докшыцкім, Браслаўскім, Верхнядзвінскім, Талачынскім раёнах і г. Віцебск – па 2.

Некаторыя вышэйназваныя ВІА працуюць з 1996, 2001, 2005 гадоў. Найбольш прадуктыўным часам, калі пачалі арганізоўвацца ВІА, сталі апошнія тры гады: за 2017 г. – 3 калектывы, 2018 г. – 3, 2019 г. – 4.

Запатрабаванасць у вобласці ў аркестрах духавых інструментаў павышаецца. Расце конкурсная планка абласнога свята-конкурсу духавой музыкі ”Віват, аркестр!“. Некалькі гадоў запар выкарыстоўваюцца ўрачыстыя марш-парады духавых аркестраў падчас правядзення абласнога фестывалю-кірмашу працаўнікоў вёскі ”Дажынкi“ і пры адкрыцці Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“. Але стварэнне новых духавых аркестраў ускладняецца перш за ўсё адсутнасцю кіраўнікоў з профільнай спецыяльнай адукацыяй. Нельга сказаць, што ў раёнах зусім няма музыкаў, якія іграюць на духавых інструментах. Амаль у кожным раёне існуюць невялікія ансамблі, ў асноўным пры ДШМ. Але непад’ёмнай задачай для такіх калектываў з’яўляецца набыццё дарагога камплекта музычных інструментаў. Больш за ўсіх аркестраў у г. Орша і г. Віцебск – па 5 аркестраў з найменнем і без наймення. У Лепельскім, Шумілінскім раёнах працуюць па 2 духавых аркестры. Няма духавых аркестраў у Віцебскім, Гарадоцкім, Лёзненскім, Міёрскім, Расонскім, Талачынскім, Ушацкім, Шаркаўшчынскім раёнах. За апошнія 2-3 гады арганізаваны аркестры і ансамблі духавой музыкі ў Докшыцкім, Браслаўскім, Бешанковіцкім, Полацкім раёнах, г. Віцебск, дзіцячы сатаў аркестра пры РЦК г. Сянно.

Негледзячы на існуючыя праблемы, установы культуры вобласці захавалі і павялічалі колькасць калектываў інструментальнага жанру.

2012 г. – 81 калектыў.

2016 г. – 85.

2019 г. – 92 (з 2012 па 2019 гг. +11 калектываў).

Стабільнае павышэнне колькасці і якасці інструментальных калектываў у рэгіёне залежыць ад прафесійнага саставу кіраўнікоў аркестраў і ансамбляў, спецыялістаў-музыкантаў, спецыяльна навучаных аматараў музыкі.

Для рашэння задачы развіцця інструментальнага мастацтва ў рэгіёне не хапае спецыялістаў са спецыяльнай музычнай адукацыяй. Асабліва яўна гэта адчуваюць калектывы, якія працуюць на сяле.

Са спецыяльнай музычнай адукацыяй у вобласці на цяперашні час працуе каля 70 спецыялістаў. Палову з іх маюць вышэйшую адукацыю (Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі, Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М.Машэрава, Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў). Каля 35 маюць сярэдне-спецыяльную (Віцебскі і Наваполацкі музычныя каледжы, Віцебскі дзяржаўны каледж культуры і мастацтваў, Смаленскае мастацкае вучылішча). Астатнія не маюць музычнай адукацыі.

Калектывамі з найменнем ”народны“, ”узорны“ у асноўным кіруюць музыканты з вышэйшай, радзей з сярэдне-спецыяльнай адукацыяй. Аматырскімі калектывамі на сяле без наймення і ВІА ў асноўным кіруюць музыкі, якія не маюць спецыяльнай музычнай адукацыі. Таму ў такіх калектывах часцей за ўсё не адбываецца своєчасова самаабнаўленне, недастаткова актыўна ўдасканальваецца рэпертуар, няма імкнення да набывання свайго адметнага творчага твару. Далёка не кожны з кіраўнікоў здольны арыгінальна аранжыраваць мастацкі твор, адаптаваць яго з улікам выканальніцкага вопыту ўдзельнікаў. Не хапае эксперыментальнасці і творчага пошуку.

Для рэалізацыі музыкамі творчага патэнцыялу на Віцебшчыне праводзяцца **конкурсы і мерапрыемствы**, якія прадстаўляюць розныя напрамкі і жанры інструментальнай музыкі як для індывідуальных выканаўцаў, так і для ансамблевых і аркестровых калектываў ў межах раённых святаў і фестываляў. Гэта – свята-конкурс баяннай творчасці ”Баян-фэст“ у Браславе, дзіцячы інструментальны конкурс ”Вясёлка сугуччаў“ у Шаркаўшчыне, конкурс інструментальных калектываў і прыпевак ”А музыкі граюць“ і міжрэгіянальны конкурс ансамбляў ”Іграем разам“ у Лёзненскім раёне, у г.Лепель – адкрыты конкурс ансамблевых калектываў ”Сугучча“, конкурс баяністаў ”Вішнёвыя найгрышы“ у Глыбокім падчас правядзення ”Вішнёвага фестывалю“, раённы фестываль ”Віват, баян!“ у Бешанковічах, конкурс ”Музычныя найгрышы“ ў Дуброўна, гарадскі рок-фестываль ”Мелодии уходящего лета“ ў г.Паставы, рок-фестываль ”Жывое неба Браслава“ у г.Браслаў.

З цягам часу павышаюцца патрабаванні і планка выканаўчага майстэрства ўдзельнікаў Міжнародных фестываляў, якія традыцыйна праходзяць у вобласці не адзін дзесятак год:

- Міжнародны фестываль народнай музыкі ”Звіняць цымбалы і гармонік“ у Паставах, у межах якога праходзіць конкурс ”Хто каго...“;
- Адкрыты абласны конкурс духавой музыкі ”Віват, аркестр!“;
- Абласны конкурс прыпевачніц, народнай музыкі і песні ”А музыкі граюць, граюць...“;

- Конкурс музычных інструментальных капэл традыцыйнага складу ў межах абласнога агляду-конкурсу фальклорнага мастацтва дзяцей і моладзі ”Ад прашчураў да зор“.

З 2014 года:

- Абласны конкурс вакальна-інструментальных ансамбляў ”ВІАton“.

З 2017 года:

- Абласны конкурс сярод аркестраў народных інструментаў, аркестраў баянаў і акардэонаў, цымбальных аркестраў ”Спяваем з аркестрам“;

У 2018 годзе:

- абласны відэа-конкурс інструментальных калектываў.

Поспех развіцця любога калектыву шмат у чым залежыць ад канцэртных выступленняў, удзелу ў конкурсах і фестывалях. Удачы выступленняў спрыяюць далейшаму ўдасканаленню і даюць штуршок да далейшага прагрэсу. Пасля такіх выступленняў пачынае выяўляцца творчы почырк калектыву, асаблівасці яго рэпертуару, з’яўляецца магчымасць адчуць сябе патрэбным для вялікай колькасці людзей. Вяртаючыся ў якасці лаўрэата, ці дыпламанта конкурсу дадому, праверыўшы сябе на ”мастацкую трываласць“, музыканты з новымі сіламі і натхненнем уключаюцца ў мастацкае жыццё сваёй вёскі, горада, садзейнічаючы далейшаму жыццю інструментальнай музыкі свайго краю.

РАЗВІЦЦЁ ТЭАТРАЛЬНАГА ЖАНРУ

Тэатральны жанр – прыярытэтны накірунак работы ва ўстановах культуры Віцебскай вобласці, які прадстаўлены драматычнымі калектывамі, тэатрамі мініяцюр, тэатрамі гульні, тэатральнымі студыямі, лялечнымі тэатрамі, батлейкамі, цыркамі, кінастудыямі і іншымі.

Паводле статыстычных дадзеных у **2019** годзе ў клубных установах Віцебскай вобласці дзейнічала **445** клубных фарміраванняў тэатральнага жанру, што на **4** больш у параўнанні з 2018 годам. З іх у вобласці стабільна працуе **91** калектыв тэатральнага напрамку: **4** з іх маюць званне ”Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь“: **2** тэатры – студэнцкі тэатр ”Арт“ УА ”Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт“, тэатр ”Пілігрым“ ДУК ”Полацкі ГПК“ і **2** цыркавых калектывы – узорная цыркавая студыя ”Арэна“ ДУК ”Гарадскі Палац культуры ”Орша“ і цырк ”Юнацтва“ Палаца культуры ААТ ”Нафтан“ г.Наваполацка. Найменне ”народны“ і ”ўзорны“ мае **41** калектыв: ”узорныя“ – **15**, ”народныя“ – **26**: ”народныя“ тэатры мініяцюр – **15**; лялечныя тэатры – **6**, з якіх **3** ”узорныя“ і **3** ”народныя“; **7** тэатраў гульні, з якіх **1** ”узорны“ і **6** ”народныя“; **13** тэатраў мод, з якіх **10** ”узорныя“ і **3** ”народныя“; **4** цыркавыя

калектывы з найменнем ”узорны“; 4 кінастудыі, з якіх 1 ”узорная“ і 3 ”народныя“; 1 мультыстудыя.

У 2019 годзе найменне ”народны“ было прысвоена 2 калектывам: тэатру гульні ”Грыбны сезон“ ДУК ”Полацкі раённы Цэнтр культуры“ і драматычнаму калектыву ”Пакаленне“ РДК ДУК ”Раённы цэнтр народнай творчасці і культурна-дасугавай дзейнасці Дубровенскага раёна“; найменне ”ўзорны“ – студыі анімацыі і фатаграфіі ”МультыСтудыя“ дзяржаўнай установы дадатковай адукацыі ”Віцебскі абласны палац дзяцей і моладзі“.

Трэба адзначыць, што народныя тэатры займаюць адметнае месца ў культурна-эстэтычным жыцці грамадства, таму неабходна падтрымліваць тэатральны жанр. У большасці раёнаў, куды не даязджаюць прафесійныя калектывы, яны застаюцца важнымі пасрэднікамі і носьбітамі тэатральных традыцый. Сённяшняя практыка паказвае, што там, дзе ёсць належная ацэнка і зацікаўленая падтрымка на ўсіх узроўнях, там народныя тэатры ў поўнай меры выконваюць сваю эстэтычна-выхаваўчую місію. Гэта можна прасачыць пры правядзенні абласнога свята ”Тэатральная вясна“ (раз у два гады), якое павышае мастацкі ўзровень калектываў і ўключае іх у агульнатэатральны працэс; абласнога свята гумару ”Смяцца не грэх“, якое аб’ядноўвае тэатры мініяцюр і індывідуальных выканаўцаў; свята-конкурсу аматарскіх ляльных тэатраў ”Ляльны свет“, дзе збіраюцца аматары і прыхільнікі тэатраў лялек, тэатраў гульні, батлеек; абласнога свята-конкурсу дзіцячых аматарскіх тэатральных калектываў ”Малая сцэна“ у г.Лепель, дзе развіваецца дзіцячы тэатр.

У межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“ з’явіўся тэатральны праект ”Кукольный дворик“, у якім на працягу 2-х дзён бяруць удзел ляльныя, гульнівыя і батлеечныя калектывы. У 2019 годзе тэатральныя калектывы вобласці змаглі паўдзельнічаць у культурна-абменнай акцыі ”Тэатральныя сустрэчы на малой Радзіме“, якая дае магчымасць калектывам пашырыць кола гледачоў і удасканаліць рэжысёрскае і акцёрскае майстэрства.

Варта адзначыць, што з пашырэннем цыркавых калектываў у вобласці (на студзень 2020 г. такіх налічваецца – 10) з 2019 года адкрытае абласное свята-конкурс цыркавага мастацтва ”Арэна“ набыло статус Рэспубліканскага. У конкурсе прымаюць удзел творчыя калектывы з абласцей Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі. Мэта конкурсу – падтрымка самадзейных цыркавых калектываў, захаванне, развіццё і прапаганда лепшых дасягненняў цыркавага мастацтва, выяўленне яркіх цыркавых калектываў і салістаў, стварэнне ўмоў для іх плённай творчай дзейнасці і самарэалізацыі.

Раённыя ўстановы культуры праводзяць агляды-конкурсы, семінары для кіраўнікоў тэатральных калектываў. У Аршанскім, Лёзненскім раёнах дзейнічаюць школы прафесійнага майстэрства. Для кіраўнікоў тэатраў мініяцюр, тэатральных калектываў, загадчыкаў і дырэктараў сельскіх устаноў культуры праводзяцца кансультацыі, метадычныя дні, рэпетыцыі, практычныя заняткі, метадычныя дыялогі па пытаннях фарміравання рэпертуару, удзелу ў аглядах-конкурсах, вядзенню дакументаў, вывучэнне метадыкі работы

рэжысёра, акцёрскае майстэрства і г.д. У рэпертуары аматарскіх тэатраў назіраецца цікавасць да п'ес сучасных беларускіх аўтараў, засваенне складаных драматычных твораў расійскіх і замежных драматургаў.

На будучыню плануецца даваць магчымасць прадстаўляць лепшым аматарскім тэатрам новыя, у тым ліку і эксперыментальныя пастаноўкі на суд шырокай грамадскасці і спецыялістаў, праводзіць творчыя лабараторыі і майстар-класы, дыскусіі з удзелам вядучых рэжысёраў, драматургаў, даследчыкаў і крытыкаў, што будзе спрыяць пошуку новых форм і падыходаў да рэалізацыі творчых ідэй. Падтрымка аматарскага тэатральнага мастацтва – гэта адначасова і спрыянне развіццю прафесійнага тэатра. Гэта сілкуе яго новымі ідэямі і знаходкамі, рэпертуарам, а часта і будучымі акцёрамі.

На сённяшні дзень тэатр актыўна развіваецца і пашырае сферу супрацоўніцтва. Аматарскія тэатральныя калектывы ажыццяўляюць шырокую культурную дзейнасць не толькі ў сваіх рэгіёнах, але і ў замежжы, рэспубліцы і вобласці. З іх удзелам арганізуюцца тэматычныя і тэатралізаваныя канцэрты, літаратурна-музычныя кампазіцыі, тэатралізаваныя шоў-праграмы, масавыя тэатралізаваныя святы і іншыя формы культурных мерапрыемстваў.

АНАЛИТИЧЕСКАЯ ИНФОРМАЦИЯ О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ, ДОСТИЖЕНИЯХ, ДАЛЬНЕЙШЕМ РАЗВИТИИ КОЛЛЕКТИВОВ ХОРЕОГРАФИЧЕСКОГО ИСКУССТВА

Коллективы любительского хореографического творчества осуществляют свою деятельность на базе государственных, профсоюзных, ведомственных учреждений культуры, высших, средних специальных, средних учебных заведений, учреждений внешкольного образования.

По статистическим данным на начало 2020 года в клубных учреждениях Витебской области действует:

– 274 хореографических коллектива, в которых принимают участие 4346 человек;

– детские коллективы – 223, в которых принимают участие 3694.

Количество коллективов со званием ”Заслуженный“, ”народный“, ”образцовый“ – 59:

– имеют звание ”Заслуженный“ – 8;

– ”народный/образцовый“ любительский коллектив – 51;

– ”народных” коллективов – 5;

– ”образцовых” коллективов – 46;

	Министерство культуры	Министерство образования	Профсоюзные коллективы
”Заслуженный“	6		2
”Народный“	4	1	1
”Образцовый“	25	17	3

Хорошим показателем положительной динамики развития хореографического жанра является постоянный рост коллективов с наименованием "народный", "образцовый", званием "Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь".

В 2019 году почётного звания "Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь" удостоен народный ансамбль народного танца "На ростанях" УО "Витебский государственный колледж культуры и искусств", руководитель Сергей Раковский.

В области имеют звание "Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь" – 8 хореографических коллективов:

1. Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь народный ансамбль танца "Лявониха" ГУ "Центр культуры Витебск";

2. Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь хореографический ансамбль "Зорька" ГУ "Центр культуры Витебск";

3. Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь ансамбль классического танца "Пируэт" ГУО "Школа искусств №1 г. Витебска"

4. Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь народный хореографический ансамбль "Карнавал" ПРУП "Витебскоблгаз";

5. Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь народный театр танца "Премьер-спонайд" ГУК "Центр культуры "Полоцк";

6. Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь образцовый ансамбль песни и танца "Комарики" Дворца культуры ОАО "Нафтан" г. Новополоцка;

7. Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь народный ансамбль песни и танца "Яблонька" ГУК "Городокский городской Дом культуры";

8. Заслуженный любительский коллектив Республики Беларусь народный ансамбль народного танца "На ростанях" УО "Витебский государственный колледж культуры и искусств".

Каждый год добавляются коллективы с наименованием "образцовый". В 2019 году – 3 коллектива с наименованием "образцовый":

– коллектив современной хореографии "МаКроМир" ГУДО "Витебский областной дворец детей и молодёжи", руководитель Марина Кушнерова;

– хореографический коллектив "Микс" ГУДО "Дубровнеский районный центр детей и молодёжи", руководитель Алёна Кирик;

– хореографический коллектив "Модерн" ГУДО "Дворец детей и молодёжи г.Новополоцка", руководитель Юлия Русяева.

Хореографические коллективы со званием "народный/образцовый" любительский коллектив:

г. Витебск:

1. Образцовый ансамбль бального танца "Фэст" ГУ "Центр культуры "Витебск";

2. Образцовый ансамбль бального танца "Мозаика" ГУ "Центр культуры "Витебск";

3. Народный театр-студия современной хореографии Дианы Юрченко ГУ "Центр культуры "Витебск";
4. Образцовый хореографический коллектив "Крынічка" ГУ "Дворец культуры г.п.Руба";
5. Образцовый ансамбль танца "Егоза" ГУ "Центр культуры "Витебск";
6. Народная студия современного танца Ирины Буховецкой УО "Витебский государственный колледж культуры и искусств";
7. Народный ансамбль танца "Витебчанка" ГУО "Витебский государственный технологический университет";
8. Образцовый театр пластической миниатюры "Эстрадная мозаика" ГУО "Гимназия № 7 г. Витебска";
9. Образцовый хореографический ансамбль "Рамонкі" ГУДО "Витебский областной Дворец детей и молодежи";
10. Образцовый хореографический детский ансамбль "Ладушки" Культурно-спортивного центра "Дворец культуры и техники железнодорожников" унитарного предприятия "Витебское отделение Белорусского железной дороги";
11. Образцовая студия спортивного бального танца "Аэлита" ГУДО "Витебский городской центр дополнительного образования детей и молодежи";
12. Образцовый хореографический коллектив народного танца "Задоринки" ГУДО "Витебский городской центр дополнительного образования детей и молодежи";
13. Образцовый хореографический коллектив "АльКіра" Ольговского сельского Дома культуры ГУК "Витебский районный центр культуры и творчества";
14. Образцовый хореографический коллектив "Веселая карусель" ГУДО "Витебский городской центр дополнительного образования детей и молодежи";
15. Образцовый коллектив современной хореографии "МаКроМир" ГУДО "Витебский областной дворец детей и молодёжи";
16. Образцовый хореографический коллектив "Акцент" ГУДО "Витебский городской центр дополнительного образования детей и молодежи";
17. Народный еврейский вокально-хореографический ансамбль "Витебские девчата" ГУ "Центр культуры "Витебск";
18. Образцовый вокально-хореографический ансамбль "Перапёлачка" ГУО "Гимназия № 3 г. Витебска им. А.С.Пушкина".

г. Полоцк:

1. Образцовый ансамбль хореографических миниатюр "Гранд-па" ГУО "Детская школа искусств г. Полоцка";
2. Образцовый танцевальный коллектив "Забава" ГУО "Полоцкая государственная гимназия № 1 им. Ф.Скорины";
3. Образцовый ансамбль бального танца "Фортуна" ГУК "Центр культуры "Полоцк";
4. Образцовый хореографический коллектив "Искорки" ГУК "Центр культуры "Полоцк";

5. Образцовая студия современной пластики и эстрадных шоу-программ "Импульс" ГУО "Средняя школа № 8 г. Полоцк";

6. Образцовый хореографический коллектив "Школьный квартал" ГУО "Базовая школа № 5 г. Полоцка";

7. Образцовая студия эстетического воспитания "Колибри" ГУК "Полоцкий городской дворец культуры";

8. Образцовая студия эстрадного танца "Нон-стоп" ГУДО "Полоцкий районный центр детей и молодежи";

9. Образцовый хореографический коллектив "Ремикс" ГУО "Средняя школа №6г.Полацка".

г. Новополоцк:

1. Образцовый ансамбль танца "Страна чудес" ГУО "Средняя школа № 7 г. Новополоцка";

2. Образцовый ансамбль бального танца "Менуэт" Дворца культуры ОАО "Нафтан" г. Новополоцка;

3. Образцовый ансамбль танца и песни "Прыдзвінскія россыпы" ГУК "Центр культуры г. Новополоцка";

4. Образцовый хореографический коллектив "Модерн" ГУДО "Дворец детей и молодёжи г.Новополоцка".

Верхнедвинский район:

1. Образцовый хореографический коллектив "Лялькі" ГУК "Верхнедвинский районный Центр культуры и народного творчества".

г. Орша:

1. Образцовый ансамбль эстрадного танца "Ви-за-ви" УП "Минское отделение Белорусского железной дороги" Культурно-спортивный центр "Дворец культуры железнодорожников г. Орша";

2. Народный ансамбль танца "Спадчына" ГУК "Городской дворец культуры "Орша";

3. Образцовый детский хореографический коллектив "Весялушкі" ГУК "Оршанский городской центр культуры "Победа".

Оршанский район:

1. Образцовый хореографический коллектив "Вдохновение" ГУО "Ореховская детская школа искусств";

2. Образцовый коллектив детского танца "Адамант" ГУК "Дворец культуры г. Барань Оршанского района".

Толочинский район:

1. Образцовый хореографический коллектив "Каханачка" ГУО "Кохановская детская школа искусств".

Чашникский район:

1. Образцовый ансамбль танца "Святлячок" ГУ "Новолукомльский Дворец культуры".

Глубокский район:

1. Образцовый ансамбль танца "Вероника" Филиала № 1 "Глубокский городской дом культуры" ГУК "Глубокская ЦКС";

2. Образцовый хореографический ансамбль "Радость" ГУО "Глубокская детская школа искусств";

3. Образцовый ансамбль барабанщиц "Виват" Филиала № 1 "Глубокский городской дом культуры" ГУК "Глубокская ЦКС".

Лепельский район:

1. Образцовый театр танца "Каприз" ГУК "Лепельский районный Дом культуры";

2. Образцовый хореографический ансамбль "Очаровашки" ГУО "Лепельская ДШИ";

3. Образцовый ансамбль бального и современного танца "Лілея" ГУК "Лепельский районный дом культуры";

4. Образцовый хореографический ансамбль "Затея" ГУО "Лепельская ДШИ".

Браславский район:

1. Образцовый хореографический коллектив "Такт" районного центра культуры ГУК "ЦКС Браславского района".

Городокский район:

1. Образцовая студия бального танца "Гармония" ГУК "Городокский ГДК".

Дубровенский район:

1. Образцовый хореографический коллектив "Микс" ГУДО "Дубровенский районный центр детей и молодёжи".

Докшицкий район:

1. Образцовый хореографический коллектив "Сюрприз" ГУДО "Докшицкий районный центр детей и молодёжи".

Миорский район:

1. Народный вокально-хореографический коллектив "Азярніцы" УП ЖКХ Миорского района.

По результатам анализа представленных отчетов районных учреждений культуры за 2019 год в области работают коллективы различного направления:

1. Народно-сценический танец – 113;
2. Бытовой фольклорный танец – 1;
3. Современный, эстрадный танец – 108;
4. Спортивно-бальный танец – 13;
5. Вокально-хореографический ансамбль – 7;
6. Ансамбли барабанщиц – 21;
7. Ансамбли мажореток – 4;
8. Ансамбли восточного танца – 7.

Из хореографических коллективов с наименованием "народный" и "образцовый" представлены следующие направления:

1. Ансамбль народного танца – 27;
2. Ансамбль спортивного бального танца – 7;

3. Студия современной хореографии – 5;
4. Ансамбль эстрадного танца – 14;
5. Ансамбль классического танца – 1;
6. Ансамбль барабанщиц – 1;
7. Ансамбль хореографических миниатюр – 1;
8. Вокально-хореографический ансамбль – 6.

Можно отметить, что наиболее популярным направлением работы хореографических коллективов является народный, эстрадный и современный танец.

Новым направлением в деятельности хореографических коллективов Витебской области стали ансамбли барабанщиц и мажореток. Основной жанр в работе ансамбля барабанщиц – хореографический. Ансамбли барабанщиц являются активными участниками торжественных мероприятий, праздничных парадов и концертов городов и области. Большое внимание уделяется разучиванию музыкальных ритмов и боя, ритмических рисунков и перестроений. Ведётся работа над популяризацией дальнейшего развития направления "мажоретный танец" в области, укреплением международных связей мажорет-спорта и твирлинга, повышением профессионального уровня руководителей коллективов, художественного уровня репертуара коллективов, а также исполнительского мастерства участниц; знакомством и сплочением коллективов, обменом опытом между педагогами и исполнителями ансамблей барабанщиц и мажореток учреждений культуры и образования Витебщины между ансамблями из России, Эстонии, Казахстана, Украины, Чехии и ансамблями из Беларуси.

В течение пяти последних лет ведётся активная работа по поддержке и популяризации белорусского фольклора. Количество танцевальных пар с каждым годом растёт. В 2019 году впервые в рамках Международного фестиваля искусств "Славянский базар в Витебске" состоялся открытый "Турнир народных танцев", где приняли участие пары из Витебской области, а также из г.Минска и Минской области, г.Гомеля и Гомельской области. Целями и задачами турнира является популяризация, восстановление и сохранение белорусского народного танца; развитие фольклорного движения, поддержка и совершенствование деятельности существующих фольклорных коллективов, содействие созданию в культурно-просветительских, учебных заведениях, трудовых коллективах хореографических кружков, использование белорусских фольклорных танцев в белорусской сценической хореографии. Радует, что бытовыми танцами интересуются дети. Так, например, в областном смотре конкурсе фольклорного искусства детей и молодёжи "Ад прашчураў да зор" в танцевальном турнире участвовали дети в возрастных категориях от 3 до 16 лет. Детский турнир ничем не уступает взрослому. Для всех пар были обязательные танцы: "Лявониха", "Кокетка" и "Базар". Танцевальные пары представляют местные варианты программных танцев с соблюдением особенного стиля исполнения. В рамках конкурса пар-исполнителей белорусских бытовых танцев состоялся батл среди солистов. Благодаря

турниру бытовых танцев, мы расширяем свои знания о танцевальной культуре наших предков, знакомимся с самобытными и отличительными танцами Витебской области. Хочется, чтобы с каждым годом "Турнир народных танцев" расширял свои границы, а количество участников только возрастало.

В течение 2019 года был проведён областной видео-конкурс для хореографических коллективов, которые не имеют наименований "народный", "образцовый" "Мы танцевать хотим...". Целями и задачами проведения конкурса являлись: развитие, популяризация и поддержка самодеятельного хореографического искусства; выявление талантливых балетмейстеров, хореографических коллективов и исполнителей танца; раскрытие творческого потенциала детей и молодежи; формирование банка данных перспективных танцевальных коллективов на дальнейшее присвоение наименования "образцовый", "народный"; повышение профессионального уровня хореографического мастерства коллективов художественного творчества и их художественных руководителей; обмен опытом, установление творческих контактов. Организатором конкурса выступил ГУ "Витебский областной методический центр народного творчества". В конкурсе приняли участие 23 творческих коллектива – хореографические студии, кружки учреждений культуры, образования, дополнительного образования Витебской области без наименования "образцовый", "народный" в следующих возрастных группах: детская (до 8 лет); младшая (9-12 лет); средняя (13-15 лет); старшая (16-25 лет); взрослая (от 25 лет). Хореографические коллективы представляли конкурсную программу из 2-х номеров (продолжительность всей программы – не более 15 минут) в любой из представленных номинаций: детский танец; народный танец; народный стилизованный танец; эстрадный танец; современная хореография (модерн, джаз, джаз-модерн, свободная пластика, степ, брейк-данс, хип-хоп и т.д.); солисты и дуэты; лучшая балетмейстерская постановка. Победители конкурса были определены в каждой возрастной группе по номинациям и награждены дипломами I, II, III степени с присвоением звания "Лауреат конкурса". Также коллективы, принявшие участие в данном конкурсе, внесены в перспективный банк данных.

Стоит отметить, что в Витебской области сократилось число ансамблей бального танца. А классический танец представляет всего один коллектив. Необходимо развивать эти два направления хореографии.

Из показателей за 2019 года видно, что из 274 хореографических коллективов 223 детских. К сожалению, мало коллективов с наименованием "народный", (взрослая возрастная категория от 16 лет и старше). Большой проблемой является нехватка хореографов в области.

В течении всего года ведётся работа с хореографическими коллективами области, оказывается методическая помощь руководителям и аккомпаниаторам.

Хореографические коллективы области являются украшением концертов, торжественных мероприятий, праздничных парадов и т.д. Активно участвуют в различных мероприятиях, проводимых в рамках международных фестивалей: Международного фестиваля искусств "Славянский базар в Витебске", Международного фестиваля современной хореографии,

Международных конкурсов по спортивным бальным танцам "Витебская снежинка" и "Майский бал", Международного фестиваля искусств "Арт-парад", а также областных, городских и районных смотров-конкурсов хореографических коллективов. Хореографические коллективы со званием "заслуженный", наименованиями "народный", "образцовый" проводят отчётные концерты перед населением, открытые уроки, мастер-классы, также принимают участие во всех культурных мероприятиях и акциях, проводимых в регионах области.

Раз в два года проводится областной смотр-конкурс среди хореографических коллективов Витебщины "Прыдзвінскія карункі", посвященный Заслуженному деятелю культуры Беларуси Ивану Артемовичу Серикову. В смотре-конкурсе принимают участие ведущие любительские хореографические коллективы народно-сценического, эстрадного танца. Хореографические коллективы, которые имеют наименование "народный", "образцовый", независимо от их ведомственной подчиненности, представляют своё творчество в следующих номинациях: на лучшее исполнение авторских танцев Заслуженного деятеля культуры Беларуси И.А.Сери́кава; на лучшую новую балетмейстерскую постановку белорусской направленности, на лучший народный танец, в котором должна быть отражена национальная тематика, национальные мотивы.

На базе Витебского областного методического центра народного творчества проводятся мастер-классы по белорусским бытовым танцам. Хочется отметить, что в Витебском, Толочинском, Полоцком, Глубокском, Лиезненском, Шумилинском, Ушачском, Городокском, Дубровенском, Сенненском районах проводятся семинары-практикумы и мастер-классы по бытовому танцу.

Для руководителей хореографических коллективов сотрудниками Витебского ОМЦНТ в 2019 году была подготовлена к изданию книга: "Прыдзвінскія карункі" (народная танцавальная спадчына Віцебшчыны" с записью белорусских народных танцев Заслуженных деятелей культуры Республики Беларусь: И.А.Сери́кова, Л.С.Бородулько, О.Х.Портного, Ч.В.Клячко. Также представлены материалы про ведущие хореографические коллективы Витебской области с записью и описанием бытовых танцев, кадрили, хороводов Витебщины.

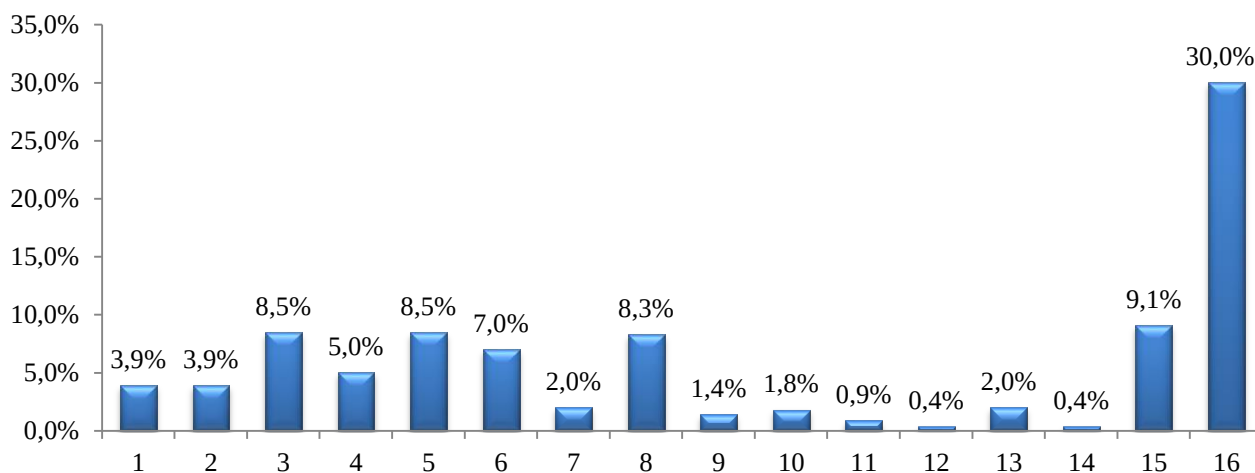
В ГУ "Витебский ОМЦНТ" создана видеотека с концертными программами хореографических коллективов со званием "заслуженный", наименованиями "народный", "образцовый". Собраны видеоматериалы с областных смотров-конкурсов по хореографии: "Прыдзвінскія карункі", Международного фестиваля-конкурса барабанщиц и мажореток, турнира народных бытовых танцев, семинаров.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ АМАТАРСКІХ АБ'ЯДНАННЯЎ ВІЦЕБСКОЙ ВОБЛАСЦІ

Па стане на 01.01.2020 года ў Віцебскай вобласці налічваецца 636 аматарскіх аб'яднанняў. У тым ліку, 104 маюць найменне "народны аматарскі калектыў". Дарослых – 391. Дзіцячых – 170.

1. Клубы ветэранаў – 25;
2. Клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору – 25;
3. Клубы аматараў прыродазнаўства – 54;
4. Літаратурныя клубы – 32;
5. Клубы здаровага ладу жыцця – 54;
6. Жаночыя клубы – 45;
7. Клубы гістарычнай рэканструкцыі і гістарычныя клубы – 13;
8. Сямейныя клубы – 53;
9. Клубы выходнога дня – 9;
10. Клубы сталых людзей – 12;
11. Клубы тэхнічнага накірунку – 6;
12. Клубы калекцыянераў – 3;
13. Шматпрофільныя клубы – 13;
14. Клубы аматараў пчалаводства – 3;
15. Клубы дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва – 58;
16. Іншыя – 197.

Аматарскія аб'яднанні і клубы па інтарэсах Віцебскай вобласці за 2020 год па напрамках дзейнасці

У Аршанскім раёне налічваецца 62 аб'яднанні. 6 аб'яднанняў маюць найменне "народны". Па выніках дзейнасці за 2019 год самымі лепшымі аб'яднаннямі Аршанскага раёна з'яўляюцца клуб паэзіі "Натхненне" Палаца культуры г.Барань, народны клуб ветэранаў "Яшчэ не вечар" Гарадскога Палаца культуры "Орша". Народны клуб "Яшчэ не вечар" з'яўляецца лаўрэатам Міжнародных фестываляў: Міжнароднага фестывалю-конкурсу "Новыя

вяршыны-2019“, VI Рэспубліканскага вакальнага конкурсу сярод ветэранаў ”Песні Перамогі“, IV Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”#BYFEST“ і г.д.

У Бешанковіцкім раёне налічваецца 19 аматарскіх аб’яднанняў. 3 маюць найменне ”народны“. Плённа працуюць народны клуб ”Ветэран“ і клуб нацыянальнай кухні, гульні і фальклору ”Бараболя“. Калектыў побытавага танца ”Кружалі“ з’яўляецца адным з лепшых аб’яднанняў Бешанковіцкага раёна. Удзельнікі калектыву прымалі ўдзел у абласным конкурсе тэатралізаваных пляцовак брэндаў гарадоў і раёнаў Віцебскай вобласці, у турніры народных танцаў у межах Міжнароднага фестывалю ”Славянскі базар у Віцебску“, Міжнародным конкурсе фальклору і рамёстваў ”Смаленскі ражок“. Трэба адзначыць, што калектыў створаны ў 2018 годзе. Нягледзячы на гэта, 14 лютага 2020 года калектыў побытавага танца ”Кружалі“ стаў лаўрэатам I ступені на абласным аглядзе-конкурсе клубаў ”Ветэран“ і ветэранскіх творчых калектываў ”Не старэюць душой ветэраны“ (г. Віцебск) у намінацыі ”харэаграфія“. Удзельнікі калектыву займаюцца папулярызацыяй фальклору, побытавымі танцамі, ладзяць музычна-пазнавальныя праграмы.

У Браслаўскім раёне налічваецца 30 аматарскіх аб’яднанняў. 1 аб’яднанне мае найменне ”народны“: аматарскае аб’яднанне ”Ветразь Надзеі“, якое з’яўляецца самым старэйшым аб’яднаннем Браслаўскага раёна. Асноўнай мэтай дзейнасці аб’яднання з’яўляецца прапаганда паэзіі і літаратуры сярод насельніцтва пры дапамозе выдавецкай дзейнасці і літаратурных вечароў.

У Верхнядзвінскім раёне налічваецца 30 аматарскіх аб’яднанняў. 5 маюць найменне ”народны“. Трэба адзначыць народны аматарскі клуб ”Белыя вароны“, якія папулярызуе здаровы лад жыцця. Праграма аб’яднання ўтрымлівае: велапаходы, маржаванне, спартыўныя мерапрыемствы. Выхаванню эстэтычнай культуры спрыяюць мерапрыемствы па прапагандзе літаратуры і мастацтва. Удзельнікі калектыву знаходзяцца ў пастаянных вандроўках, наведваюць мясціны баявой славы Верхнядзвіншчыны, робяць паездкі па гарадах Беларусі, даглядаюць за могілкамі невядомых салдат, якія загінулі на тэрыторыі раёна.

У Віцебскім раёне налічваецца 66 аматарскіх аб’яднанняў. 3 маюць найменне ”народны“: народны жаночы клуб ”Залаты ўзрост“, народнае аматарскае аб’яднанне ветэранаў вайны ў Афганістане ”З болем у сэрцы“, народны клуб майстроў ”Традыцыя“ Віцебскага раённага цэнтра рамёстваў ”Адраджэнне“.

У г. Віцебск налічваецца 23 аматарскіх аб’яднанняў. 6 маюць найменне ”народны“. Асабліва выдзяляюцца клубы гістарычнай рэканструкцыі. Такія як народны клуб гістарычнай рэканструкцыі ”Варгенторн“, клуб гістарычнай рэканструкцыі і мадэлявання ”Наследдзе“, клуб гістарычнай рэканструкцыі і мадэлявання ”Naglfar“, клуб жывой гісторыі ”Хальвіль“.

У Гарадоцкім раёне налічваецца 19 аб’яднанняў. 4 маюць найменне ”народны“. Удзельнікі народнага аматарскага аб’яднання ”Зялёная альтанка“ займаюцца папулярызацыяй кветкаводства, вывучаюць тэхналогіі вырошчвання агародніны і пладавых раслін, цікавяцца здаровым ладам жыцця, лекавымі травамі, сучасным дызам прысудзібных участкаў.

У Глыбоцкім раёне налічваецца 19 аб'яднанняў. 7 маюць найменне "народны". Найбольш плённую працу вядуць народны сямейны клуб "Востраў разумення" і народны клуб ветэранаў "Маналіт". Асноўнай задачай клуба "Востраў разумення" з'яўляецца папулярызацыя актыўнага адпачынку сямей, умацаванне сямейных традыцый. Актыўнай формай работы сямейнага клуба з'яўляюцца экстрымальныя праекты, напрыклад праект "А была ли любовь", які складаўся з 2-х этапаў. Прымалі ўдзел сем сямейных пар з г. Глыбокае. Першы этап праекта называўся "Сіла кахання" – гэта былі спаборніцтвы па спачане (кантактнаму фехтаванню). Потым "Каханне з водарам шчасця" – конкурс сямейнага шлюбнага або абрадавага абеду. Сем'і па чарзе запрашалі ўдзельнікаў і членаў журы на званую вячэру.

У Докшыцкім раёне налічваецца 51 аматарскае аб'яднанне. 2 маюць найменне "народны". Сярод аматарскіх аб'яднанняў Докшыцкага раёна выдзяляецца народны клуб нацыянальнай кухні і гульні "Шчадроўка". Клуб з'яўляецца ўдзельнікам Рэспубліканскага фестывалю дзвюх рэк, абласнога свята "Нас з'яднала зямля Беларусі". Таксама народны клуб майстроў народных мастацкіх рамёстваў і мастакоў-аматараў "Докша", які прымаў удзел у Днях беларускай культуры ў г. Дубаі (ААЭ). Клуб пчалаводаў і аматараў мёду "Залатая пчолка" з'яўляецца адным з трох клубаў аматараў пчалаводства ў Віцебскай вобласці. Кіраўнік клубу Міхаіл Радзюк з задавальненнем прымае тых, хто цікавіцца бортніцтвам. Штогод члены клуба з'яўляюцца асноўнымі удзельнікамі свята "Мядовы Спас" у вёсцы Пруднікі Докшыцкага раёна.

У Дубровенскім раёне налічваецца 20 аб'яднанняў. 5 маюць найменне "народны". Станоўча выдзяляюцца: народны клуб нацыянальнай кухні і беларускай гульні "Дубровенскія прысмакі", клуб народных традыцый і звычаяў "Траўніца". З мэтай вывучэння народнай медыцыны, побыту беларусаў, звычаяў, абрадаў, зберажэння багатых традыцый Дубровеншчыны і для іх папулярызацыі наладжваюцца экспедыцыі, вядзецца збор фальклорнага матэрыялу, лекавых траў, праводзяцца культурна-масавыя мерапрыемствы, выставы, выпускаюцца буклеты, ствараюцца праекты. У творчых праграмах калектыву клуба выкарыстоўвае старадаўнія абрады, звычаі, запісаныя ад носьбітаў фальклору Дубровеншчыны.

У Лёзненскім раёне налічваецца 21 аб'яднанне. 4 маюць найменне "народны". Народнае аматарскае аб'яднанне "Пад абажурам" выкарыстоўвае розныя формы работы: паэтычныя партрэты, кніжныя дэбюты, прэзентацыі паэтычных зборнікаў і кніг, лірычнае рандэву. Аб'яднанне займаецца выдавецкай дзейнасцю. З 2015 года выдадзена больш за 20 паэтычных зборнікаў.

У Лепельскім раёне налічваецца 25 аматарскіх аб'яднанняў. 5 аб'яднанняў маюць найменне "народны". Адным з самых значных аматарскіх аб'яднанняў з'яўляецца народны клуб нацыянальнай кухні, гульні і фальклору "Стайскія прысмакі". Асноўным відам дзейнасці клуба нацыянальнай кухні з'яўляецца вяртанне ў сучасны побыт забытых традыцый прыгатавання нацыянальных беларускіх страў з іх рэгіянальнымі асаблівасцямі.

У Міёрскім раёне налічваецца 34 аб'яднанні. 2 маюць найменне "народны". Аматырскае аб'яднанне "Авангардзі+" займаецца мадэляваннем і вырабам сцэнічных кастюмаў, вырабам аксэсуараў да касцюмаў, дэфіле. Удзельнікі аб'яднання прымалі удзел у абласным этапе Рэспубліканскага экафестываля "Стань прыродзе сябрам". Трэба адзначыць, што ўдзельнікамі калектыву з'яўляюцца дзеці. Гэта дазваляе маладому пакаленню праявіць сябе і раскрыць творчыя здольнасці.

У г. Наваполацк налічваецца толькі 4 аматырскіх аб'яднанняў: клуб актыўнага адпачынку для сталых людзей "Ветеран", клуб для інвалідаў з дзяцінства "Познай себя", рок-клуб "Catch the sound", клуб захавальніц хатняга ачага "Хозяюшка". Дзіцячыя аб'яднанні і аб'яднанні з найменнем "народны" адсутнічаюць. Але пры бібліятэчнай сістэме плённа працуе народнае літаратурна-музычнае аб'яднанне "Крылы". Удзельнікамі калектыву з'яўляюцца самадзейныя літаратары і музыканты. У рэпертуары аб'яднання – вядомыя эстрадныя і класічныя песні, тэматыка якіх вельмі разнастайная, а таксама асабістыя творы самадзейных літаратараў, музыкантаў і спевакоў. Выдавецкая дзейнасць разнастайная: зборнікі вершаў, апавяданні, песенная лірыка.

У Пастаўскім раёне налічваецца 26 аб'яднанняў. 3 маюць найменне "народны". Народны клуб нацыянальнай кухні, гульні і абраду "Традыцыя" з'яўляецца актыўным захавальнікам і адраджэнцам беларускай нацыянальнай культуры. Формы работы: тэатралізаваныя народныя абрады, святы, вячоркі, канцэртна-забаўляльныя праграмы.

У Полацкім раёне налічваецца 50 аматырскіх аб'яднанняў. 7 маюць найменне "народны". Найбольш плённую працу вядуць аб'яднанні: народны клуб армянскай культуры "Хаш", народнае аматырскае аб'яднанне "Сустрэча з цудоўным", народны клуб "Літаратурны каўчэг", народны клуб "Грай, гармонь, любімая – Палачаначка", народны клуб самадзейных паэтаў "Натхненне", народнае літаратурнае аб'яднанне "Полоцкая ветвь". На працягу 2019 года народным літаратурным аб'яднаннем "Полоцкая ветвь" было арганізавана каля 25 творчых мерапрыемстваў. Народнае літаратурнае аб'яднанне "Полоцкая ветвь" падтрымлівае творчыя кантакты з многімі літаратурнымі аб'яднаннямі Рэспублікі Беларусь, а таксама з пісьменнікамі гарадоў Расіі, Украіны, Малдовы, Фінляндыі, Францыі, Вялікабрытаніі, Азербайджана, Казахстана, Чэхіі і інш.

У Расонскім раёне налічваецца 19 аматырскіх аб'яднанняў. 3 маюць найменне "народны". Клуб нацыянальнай кухні, гульні і фальклору "Заборская гасцёўня" прымае актыўны ўдзел у абласных і раённых мерапрыемствах: у абласным свяце нацыянальных культур "Нас з'яднала зямля Беларусі", раённых святах і конкурсах "Масленічны разгуляй", "Масленічныя гульні", "Святая Пасха – чудо из чудес", "Яблычны Спас". Адметнай асаблівасцю клуба з'яўляецца прыгатаванне старадаўніх беларускіх страў.

У Сенненскім раёне налічваецца 14 аматырскіх аб'яднанняў. 2 маюць найменне "народны". Дзейнічае народны клуб беларускай нацыянальнай кухні, гульні і фальклору "Хадчаначка". Плёна працуе клуб аматараў фальклору

”Крывія“. Калектыў прымаў удзел у абласным конкурсе дыскатэчных (танцавальных) праграм ад ”5 да 55+“.

У Талачынскім раёне налічваецца 24 аб’яднанняў. 5 маюць найменне ”народны“. Найбольш выдзяляюцца: народны клуб беларускай нацыянальнай кухні ”Пачастункі з Варанцэвіч“, народны клуб ”Ветэран“, народная паэтычная гасцёўня ”Друць“.

Ва Ушацкім раёне 5 аматарскіх аб’яднанняў. 4 маюць найменне ”народны“. Актыўна дзейнічаюць: народны клуб ”Ветэран“, народны клуб творчых сустрэч ”Муза“, народны клуб нацыянальнай кухні, гульні і фальклору ”Прысмакі“.

У Чашніцкім раёне налічваецца 20 аматарскіх аб’яднанняў. 3 маюць найменне ”народны“. Даволі актыўна працуюць народны клуб садаводаў, агароднікаў і кветкаводаў ”Флора“, народны клуб ”Ветэран“.

У Шаркаўшчынскім раёне налічваецца 21 аматарскае аб’яднанне. 4 маюць найменне ”народны“. Найбольш плённую працу вядуць: народнае літаратурна-музычнае аб’яднанне ”Світанак“, народны клуб нацыянальнай кухні ”Груца“.

У Шумілінскім раёне налічваецца 15 аматарскіх аб’яднанняў. 4 маюць найменне ”народны“. Клуб аматараў беларускай нацыянальнай кухні ”Разынка“ з’яўляецца актыўным удзельнікам абласных мерапрыемстваў.

Ва ўстановах культуры Віцебскай вобласці найбольш аматарскіх аб’яднанняў па накірукам: прыродазнаўства (клубы аматараў садаводства, кветкаводства і агародніцтва; клубы фларыстыкі і гд. Колькасць аб’яднанняў 54) і клубы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва (колькасць аб’яднанняў 58). Найменш аб’яднанняў прадстаўлена па накірункам: калекцыяніраванне (3 аб’яднання: Пастаўскі, Полацкі і Шаркаўшчынскі раёны) і пчалаводства (3 аб’яднання: Бешанковіцкі, Докшыцкі раёны і г. Віцебск).

Высокія паказчыкі па колькасці аматарскіх аб’яднанняў назіраюцца ў Аршанскім раёне – 62, Полацкім – 50, Віцебскім – 66. Нізкія – у Сенненскім – 14, Ушацкім – 5, г. Наваполацк – 4.

Асноўная аўдыторыя – дарослыя, для іх дзейнічае 391 аб’яднанне, для дзяцей – 170 аб’яднанняў. Маюць найменне ”народны“ – 104 аб’яднання. Можна лічыць запатрабавальнымі аматарскія аб’яднання па наступных накірунках: прыродазнаўчага, сямейна-бытавога, здаровага ладу жыцця. Лідарамі з’яўляюцца Полацкі, Глыбоцкі, Аршанскі, Верхнядзвінскі, Дубровенскі, Лепельскі, Талачынскі раёны (не больш за 5 аб’яднанняў).

Трэба звярнуць увагу на тое, што асноўным паказчыкам работы калектываў з’яўляецца актыўны ўдзел у абласных і раённых мерапрыемствах. Народныя аб’яднання раз у 3 гады пацвярджаюць найменне ”народны“. Асноўнымі дакументамі з’яўляюцца: хадатайніцтва, копія пашпарту калектыву, копія першай старонкі статута, даведка аб дзейнасці аматарскага калектыву, характарыстыка кіраўніка, спіс твораў рэпертуару, спіс удзельнікаў аматарскага калектыву, спіс твораў канцэртнай праграмы, рэкламна-інфармацыйная прадукцыя аб творчай дзейнасці аматарскага калектыву, копіі водгукаў сродкаў масавай інфармацыі, копіі дыпламаў міжнародных, рэспубліканскіх, абласных

культурных мерапрыемстваў за апошнія 3 гады; фота-, аўдыё- відэаматэрыялы аб творчай дзейнасці аматарскага калектыву.

РАБОТА КЛУБНЫХ УСТАНОЎ ВОБЛАСЦІ З ПРАДСТАЎНІКАМІ РОЗНЫХ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ КУЛЬТУР

На базе ўстаноў культуры вобласці працуюць клубныя фарміраванні, якія аб'ядноўваюць прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў. Напрыклад, у Цэнтры культуры "Віцебск" працуе народны яўрэйскі нацыянальны вакальна-харэаграфічны ансамбль "Віцебскія дзяўчаты"; пры аўтаклубе Ушацкага раённага Цэнтра культуры і народнай творчасці – народны клуб нацыянальных культур "Дружба", які аб'ядноўвае прадстаўнікоў 7 нацыянальнасцяў; у Полацкім Цэнтры рамёстваў – народны клуб армянскай культуры "Хаш"; у Бароўскім Цэнтры культуры і вольнага часу Лепельскага раёна – аматарскае аб'яднанне ўкраінскай культуры "Калінава сапілка"; пры Мазалаўскім СДК Віцебскага раёна – клуб інтэрнацыянальнага сяброўства "Згода", якім рэалізуецца інтэрнацыянальны праект "Дыялог народаў і культур" г.д.

Удзельнікі калектываў актыўна прымаюць удзел у абласных святах нацыянальных культур "Нас з'яднала зямля Беларусі", якія праходзяць 1 раз у 2 гады.

7 снежня 2019 года ў Верхнядзвінскім раённым цэнтры культуры і народнай творчасці Віцебскай вобласці для жыхароў раённага цэнтра адбылося сапраўднае свята – чарговае абласное свята нацыянальных культур "Нас з'яднала зямля Беларусі".

Перад пачаткам свята, якое праводзіцца як абласны адборачны тур XIII Рэспубліканскага фестывалю нацыянальных культур, у фазе цэнтра культуры творчыя калектывы Верхнядзвінскага РЦКНТ сустрэлі членаў рэспубліканскага журы па адборы кандыдатаў для ўдзелу ў заключных мерапрыемствах рэспубліканскага фестывалю нацыянальных культур, якія пройдуць у г.Гродна ў чэрвені бягучага года.

Выстава вырабаў народных мастацкіх рамёстваў вобласці сабрала майстроў разьбы па дрэве, па мастацкім роспісу, вышыўцы; вырабу лялек у розных нацыянальных строях, свістулেক, дываноў Сяброўства і палатна Садружнасці – беларускіх, рускіх і ўкраінскіх майстроў. лепшымі па ўдзелу ў выставе і дыпламамі лаўрэатаў I ступені адзначаны майстры: Яўген Ананіч і Сяргей Рымдзёнак з Шаркаўшчынскага раённага Цэнтра рамёстваў, Наталля Петухова з Лепельскага Цэнтра рамёстваў.

На прэзентацыі нацыянальных кухань можна было не толькі ўбачыць, адчуць пах розных страў, але і паспрабаваць іх. Клубы беларускай нацыянальнай кухні прадстаўлялі свае асаблівыя рэгіянальныя і посьныя стравы: клёцкі, салянку, поліўку, рыбную юшку, сланцы, гарбузянку, аўсяннікі, кісялі і інш., хлеб розных замесаў: падавы традыцыйны бездражавы, пшанічны, ржаны на капусных лістах, з семкамі, з вяленымі журавінамі. Цяжка было ўтрымацца

ад спакусы ўсё паспрабаваць.

Абласное журы вылучыла сярод усіх лепшых гаспадынь клубаў вобласці: народны клуб беларускай нацыянальнай кухні і фальклору "Кумачкі" Гатаўшчынскага СДК Глыбоцкага раёна, народны клуб аматараў беларускай нацыянальнай кухні "Разынка" Шумілінскага раённага Дома рамёстваў, аматарскае аб'яднанне стараверскай кухні, гульні і абраду "Староверские стряпухи" Більдзюгскага СДК Шаркаўшчынскага раёна, рускую, украінскую і таджыкскую кухні з аграгарадка Бігосава Верхнядзвінскага раёна, народны клуб нацыянальных культур "Дружба" аўтаклуба Ушацкага раённага Цэнтра культуры і народнай творчасці, народны клуб армянскай культуры "Хаш" Гомельскага СДК Полацкага раёна.

У канцэртнай праграме індывідуальныя выканаўцы і творчыя калектывы прадставілі сваю нацыянальную музыку, песні, літаратурныя творы на сваёй роднай мове. Вылучыць пераможцаў было няпроста. Лаўрэатамі I ступені сталі: Анатоль Пашчанка з Полацка, Марына Андзіна з Ушач, вакальная група "Раксалана" з Каменьскага СДК Лепельскага раёна, аматарскі тэатр "Менора" яўрэйскага грамадскага аб'яднання "Мішпах" ВДГА "Хасдэй Давід" г.Віцебска.

Вельмі прыгожым завяршэннем абласнога свята стала выступленне гасцей з краін-суседзяў – фальклорнага калектыву "Душегрея" Себежскага раённага культурнага цэнтра Пскоўскай вобласці (Расійская Федэрацыя) і танцавальнага калектыву "Aspolite" Дагдскай сярэдняй школы з г.Дагда (Латвія).

Членамі Рэспубліканскага журы па выніках абласнога свята для ўдзелу ў заключных мерапрыемствах XIII Рэспубліканскага фестывалю нацыянальных культур, які адбудзецца ў г. Гродна 5-6 чэрвеня 2020 года, вызначаны ўдзельнікі – прадстаўнікі армянскай, польскай, узбекскай, украінскай, яўрэйскай, рускай, мардоўскай культур: Нагулян Ганна з Лепельскага раёна, Няміра Наталля з Браслава, Венгер Альбіна з Верхнядзвінска, Пашчанка Анатоль з Полацка, Вячэрні Аляксей з Віцебскага раёна, Андзіна Марына з Ушач, аматарскі тэатр "Менора" яўрэйскага грамадскага аб'яднання "Мішпах" ВДГА "Хасдэй Давід" з Віцебска, Ананіч Яўген з Шаркаўшчыны, Ушакова Таццяна з Полацка, Сосік Святлана з Міёр.

РАБОТА З ІНВАЛІДАМІ ПА МЕСЦУ ЖЫХАРСТВА, З АДЗІНОКІМІ І САСТАРЭЛЫМІ ЖЫХАРАМІ

У клубных установах Віцебскай вобласці накоплены значны вопыт па рабоце з інвалідамі, адзінокімі, састарэлымі жыхарамі, ветэранамі вайны і працы. Зараз ва ўстановах культуры вобласці дзейнічае больш за **60** фарміраванняў, якія маюць непасрэдную накіраванасць на работу з ветэранамі вайны і працы. **27** з іх маюць найменне "народны". У асноўным, гэта аматарскія клубы "Ветэран" і ветэранскія хары. Але вельмі шмат людзей сталага ўзросту

займаюцца ў іншых клубных фарміраваннях, такіх, як дарослыя фальклорныя калектывы, вакальныя ансамблі, духавыя аркестры, аркестры і ансамблі народных інструментаў, нават танцавальныя калектывы. Існуе вялікая колькасць аматарскіх аб'яднанняў, клубы па інтарэсах, дзе ветэраны, людзі сталага ўзросту складаюць большасць удзельнікаў. Шмат такіх фарміраванняў у Докшыцкім, Аршанскім, Полацкім, Ушацкім, Чашніцкім, Шумілінскім раёнах.

Абласны агляд-конкурс "Не старэюць душой ветэраны", які прайшоў на пачатку 2020 года, паказаў, што дадзеная катэгорыя ўдзельнікаў клубных фарміраванняў з'яўляецца найбольш актыўнай. У аглядзе-конкурсе прынялі ўдзел усе ветэранскія калектывы з найменнем "народны", а таксама тыя, дзе большасць удзельнікаў – ветэраны. Усяго сваю творчасць прадэманстравалі **148** мастацкіх калектываў і індывідуальных выканаўцаў, якія аб'ядноўваюць больш за **1000** чалавек, прычым **105** удзельнікаў – ва ўзросце больш за **80** гадоў.

У клубных фарміраваннях вобласці займаецца больш за 300 інвалідаў. Па культурнаму абслугоўванню і арганізацыі дасуга інвалідаў у 2019 годзе задзейнічана больш за 20 форм клубнай работы. У першую чаргу – канцэрты, іх непасрэдна для дадзенай катэгорыі праведзена 288, выставы ДПМ – 139, акцыі міласэрнасці – 131, творчыя сустрэчы, пасядзелкі, "Агеньчыкі", дні добрых паслуг, экскурсіі, тэматычныя вечары і інш. Усяго для інвалідаў праведзена больш за 1300 мерапрыемстваў, больш за 2000 – з удзелам людзей з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці.

Працуюць два спецыяльныя фарміраванні для людзей з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці: клуб цікавых сустрэч "Душа" пры аўтаклубе Шумілінскага раёна і клуб па інтарэсах "Пазнай сябе" у Цэнтры культуры г.Наваполацка.

У Дубровенскім раёне **11** інвалідаў II і III групы з'яўляюцца ўдзельнікамі народнага клуба ветэранаў вайны і працы "Сардэчныя сустрэчы" раённага Дома культуры. Кіраўнік клуба Клаўдзія Рыгораўна Гарэлікава з'яўляецца старшынёй грамадскага аб'яднання "Беларускае таварыства інвалідаў па зроку". Уся праца клуба накіравана на стварэнне ўмоў для зносін людзей сталага ўзросту, арганізацыі вольнага часу, перадачы вялікага жыццёвага вопыту моладзі. Пры клубе працуюць гурткі: танцавальны "Журавушка", вакальны "Рабінушка", дэкаратыўна-прыкладной творчасці "Сувенір", гурт "Жывіца". Пры клубе дзейнічае ініцыятыўная група "Дом без адзіноты".

У Палацы культуры г.Барань Аршанскага раёна адбыўся дабрачынны канцэрт-акцыя "Хто, калі не мы?", які прайшоў у рамках "Марафону дабрыні" і быў накіраваны на збор сродкаў для рэабілітацыі і лячэння Максіма Сідарэнкі – юнага жыхара горада. У зале не было свабодных месцаў, сюды прыйшлі тыя, хто неабяжавы і адгукнуўся на чужую бяду, працягнуўшы руку дапамогі.

Вялікую работу па абслугоўванню інвалідаў, адзіночкі і састарэлых жыхароў праводзяць аўтаклубы. Разам з наведваннем аддаленых вёсак, дзе няма ўстаноў культуры, яны вядуць работу па культурнаму абслугоўванню ў

аддзяленнях дзённага знаходжання інвалідаў, у дамах-інтэрнатах, іншых установах сацыяльнага абслугоўвання дадзенай катэгорыі насельніцтва. У 2019 годзе ў вобласці арганізавана больш за 700 выязных мерапрыемстваў, у ходзе якіх было абслужана 1645 людзей з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці. Для гэтай работы выкарыстоўваліся такія формы, як міні-канцэрты, святы вёсак, віншаванні са святамі гістарычнага, народнага календара, юбілейнымі датамі, гэта:

- абрад ”Каляда“ (Шумілінскі р-н, аг. Мішневічы, аддзяленне кругласутачнага знаходжання пажылых і інвалідаў);

- акцыя міласэрнасці ”Цяпло душы маёй“ (Докшыцкі раён, аг. Крулеўшчына, аг. Сітцэ, аддзяленне кругласутачнага знаходжання пажылых і інвалідаў);

- аперацыя ”Забота“ (Глыбоцкі раён, в. Баяры, в. Перадолы, в. Дабрэзіна), падчас якой арганізаваны выезды аўтаклуба для абслугоўвання аддаленых вёсак, дзе пражываюць, у асноўным, людзі сталага ўзросту, у т.л. і інваліды і інш.

Актыўную сумесную работу з Віцебскай гарадской грамадскай арганізацыяй інвалідаў вядзе ДУ ”Культурна-гістарычны комплекс ”Залатое кола горада Віцебска ”Дзвіна“. Пры метадычнай і практычнай падтрымцы работнікаў установы праведзены: выстава дзіцячай творчасці ”Мартовские коты“, свята ”Залатая Масленіца“ у ”Залатым коле“ з удзелам творчых калектываў ТЦСАН Чыгуначнага раёна г. Віцебска, дзе займаюцца інваліды. Для гэтай катэгорыі праведзены ”Агеньчык“ на Стары Новы год, канцэрт да Дня жанчын і інш.

У Віцебскім раённым цэнтры рамёстваў ”Адраджэнне“ працуе майстар Надзея Гутнікава – інвалід па слыху. У сакавіку 2019 года ў ДУ ”Віцебскі АМЦНТ“ адбылася яе персанальная выстава рэканструяванага народнага касцюма Віцебскага павета.

У снежні 2019 года ў аг. Ноўка прайшло раённае культурна-спартыўнае свята ”Гульні моцных духам“ для людзей з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці, якія жывуць на тэрыторыі Віцебскага раёна.

Уваход на гэтыя, а таксама на іншыя мерапрыемствы, якія праводзяць установы культуры для дадзенай катэгорыі насельніцтва, вольны. У ДУК ”Палац культуры “Орша“ дзейнічае асаблівая сістэма ”адзінага“ білета для людзей з абмежаванымі магчымасцямі, падобная практыка існуе ў большасці ўстаноў культуры вобласці.

Свае творчыя здольнасці людзі з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці могуць прадэманстраваць на штогадовым абласным свяце-конкурсе творчасці інвалідаў ”Глядзі на мяне як на роўню“, які ў 2019 годзе адбыўся 6 снежня ў ДКУ ”Віцебская абласная філармонія“; кожны год праходзіць: абласны агляд-конкурс ГА ”БелТІЗ“ ”Спявай, душа“ (г. Віцебск), Міжнародны музычны форум ”Мост сяброўства“ у Гародоцкім раёне, абласны конкурс ”Самы рэабілітаваны“ (г. Віцебск), міжрэгіянальны фестываль ”Зорка надзеі“ (г. Лепель), фестываль творчасці людзей з абмежаванымі магчымасцямі ”Сонечны круг“ (г. Докшыцы) і інш.

Творчыя калектывы дадзенай накіраванасці прымаюць удзел у разнастайных міжнародных і рэспубліканскіх мерапрыемствах. З 12 па 15 ліпеня 2019 года у г.Віцебск прайшоў чарговы Міжнародны фестываль творчасці інвалідаў "Віцебск – 2019". Адным з удзельнікаў фестывалю стаў клуб людзей з абмежаванымі магчымасцямі "Душа", які працуе пры аўтаклубе Шумілінскага раёна. У кірмашы рамёстваў "Горад майстроў" у рамках Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскім базар у Віцебску" (ліпень 2019 г.) прынялі ўдзел інваліды, якія займаюцца ў клубных фарміраваннях ДПМ устаноў культуры і ТЦСАНай. Вакальная група "Спявай, душа" з Докшыцкага раёна і народны хор народнай песні "Славіца" УП "Элект" ГА "БелТІЗ" ўдзельнічалі ў першым абласным фестывалі харавых калектываў "З песняй па жыцці 60+" у г.Барысаў Мінскай вобласці.

Формаў работы для людзей з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці, адзінокімі, састарэлымі жыхарамі шмат, галоўнае напоўніць іх неабходным зместам, каб задаволіць патрэбы дадзенай катэгорыі насельніцтва ў самарэалізацыі, адаптацыі ў грамадстве ў сучасных умовах, у арганізацыі змястоўнага вольнага часу.

РАЗВІЦЦЁ ДЫСКАТЭЧНАГА РУХУ

Танцавальныя вечары і дыскатэкі па-ранейшаму з'яўляюцца традыцыйнай формай арганізацыі вольнага часу і запатрабаваны сярод розных катэгорый насельніцтва. У 2019 годзе праведзены падрабязны аналіз дзейнасці клубных устаноў вобласці па дадзенаму накірунку, праведзена анкетаванне сярод супрацоўнікаў клубных устаноў вобласці па пытаннях запатрабаванасці і якасці дыскатэчных мерапрыемстваў. Адным з пажаданняў рэспандэнтаў з'яўлялася арганізацыя вучобы зацікаўленых асоб.

24 лютага 2019 года на базе ДУК "Полацкі РЦК" спецыялістамі школы электроннай музыкі пры ДУ "Віцебскі АМЦНТ" праведзены платны абласны семінар-практыкум "Сучасныя сродкі і прыёмы правядзення клубных дыскатэчных праграм". Яго ўдзельнікамі сталі не толькі вядучыя дыскатэк устаноў культуры, але і маладыя людзі з г.Полацка і г.Наваполацка, зацікаўленыя ва ўдасканаленні ведаў па гэтай тэматыцы. У лістападзе 2019 года для вядучых і арганізатараў дыскатэчных праграм устаноў культуры вобласці і іншых зацікаўленых асоб, што працуюць ў дадзеным накірунку, на базе школы электроннай музыкі пры ДУ "Віцебскі АМЦНТ" быў арганізаваны бясплатны семінар-практыкум на тэму: "Сучасныя накірункі і сродкі развіцця дыскатэчнага руху. Выкарыстанне інтэрнэта для павышэння цікавасці да культурна-забаўляльных мерапрыемстваў". Аднак, на жаль, выкарысталі магчымасць паглыблення ведаў па дадзенай тэме далёка не ўсе раённыя ўстановы культуры.

У лістападзе 2019 года адбыўся абласны конкурс дыскатэчных (танцавальных) праграм "Ад 5 да 55+". Ён праводзіўся па дзвюх зонах: у

г.Глыбокае і г.Дуброўна. Для ўдзелу ў конкурсе былі прадстаўлены 24 праграмы з 16 рэгіёнаў вобласці. Конкурс паказаў, што дыскатэчныя (танцавальныя) праграмы з'яўляюцца актуальнымі і зараз у дзейнасці клубных устаноў вобласці і карыстаюцца попытам. Большасць прадстаўленых праграм мае высокі змястоўны і мастацкі ўзровень, што дапаўняецца сучаснымі сродкамі візуальнага ўздзеяння.

Творчы патэнцыял у арганізацыі работы па развіцці дыскатэчнага руху ёсць. Але трэба ўлічваць запатрабаванне часу: цікавая тэматыка і сучасны аўдыа і відэа кантэнт, мэтанакіраваннасць, улік узроставых асаблівасцяў, тэматычнае афармленне і выкарыстанне інтэрактыўных элементаў у правядзенні дыскатэчных мерапрыемстваў, актыўнасць і падрыхтаванасць вядучых ці распарадчыкаў і г.д.

Мерапрыемствы дадзенай формы работы праводзяцца як у гарадскіх, так і ў сельскіх клубных установах, у асноўным, па суботах, а ў большасці, у святочныя і перадсвяточныя дні. Некалькі актывізуецца гэта работа падчас канікул у студэнтаў і школьнікаў. Аднак гаварыць аб сістэмнай, пастаяннай рабоце ў дадзеным накірунку не прыходзіцца. Гэта вынікае са справаздач за 2019 год. Больш рэгулярна праводзяцца мерапрыемствы з выкарыстаннем танцавальных (дыскатэчных) праграм у сельскіх клубных установах. У большасці яны праводзяцца для дзяцей і школьнай моладзі ў вызначаны для такіх мерапрыемстваў час. На гэтую ўзроставую катэгорыю накіравана і дзейнасць гарадскіх і раённых устаноў культуры. Таксама папулярнасцю сярод людзей сталага ўзросту карыстаюцца дыскатэкі "Каму за...", падчас якіх збіраюцца прыхільнікі музыкі 70-х – 90-х. Такая форма адпачынку атрымала распаўсюджанне ва ўсіх раёнах. Але, на жаль, перастала карыстацца папулярнасцю дадзеная форма арганізацыі адпачынку сярод моладзі, якая мае ўзрост больш за 16 гадоў. Вельмі часта гэтыя мерапрыемствы праходзяць з невялікай колькасцю наведвальнікаў, асабліва ў сельскай мясцовасці (ад 5 да 15 чалавек). Гэта, вядома, мае і аб'ектыўныя абставіны: скарачэнне насельніцтва на сяле і адток моладзі, недахоп падрыхтаваных кадраў, адсутнасць неабходнага абсталявання і г.д.

Работа па развіцці дыскатэчнага руху патрабуе пастаяннай ініцыятывы, крэатыўнасці, зацікаўленасці ў добрых выніках. За 2019 год ёсць шмат прыкладаў паспяховай дзейнасці клубных устаноў па развіцці дыскатэчнага руху. Клубнымі ўстановамі Глыбоцкага раёна было праведзена каля **1400** дыскатэк і танцавальных праграм, **1390** дыскатэчных праграм было праведзена ў Дубровенскім раёне, **1020** – у Верхнядзвінскім раёне.

Кожную суботу ў ДУК "Лепельскі РДК" праходзяць танцавальныя вечары і дыскапраграмы для падлеткаў і моладзі "14+". У 2019 годзе такіх мерапрыемстваў было праведзена на платнай аснове – 57, колькасць іх наведвальнікаў – 5846 (сярэдняя колькасць на адным мерапрыемстве – 103 чалавекі).

Разам з традыцыйнымі праграмамі дыскатэк у рабоце ДУК "Сенненскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці" выкарыстоўваецца форма стылізаваных дансінг-шоў праграм, якія не абмяжоўваюцца толькі

танцавальным жанрам, але спалучаюць ў сабе элементы тэатралізацыі і гульнёвыя праграмы. Адметнай рысай дадзенай формы з’яўляецца і спалучэнне танцавальнай часткі з жывым выкананнем музычных нумароў, як асобнымі салістамі, так і эстраднымі групамі. Так, шырокае распаўсюджванне атрымала рэтра-дыскатэка з жывым выкананнем вядомых музычных кампазіцый 1970 – 2000 гадоў моладзевым вакальна-інструментальным ансамблем ”Арызона“ і вакалістамі ўстанова, што прывабіла на мерапрыемства не толькі падлеткаў і моладзь, але і людзей больш сталага ўзросту. Таксама ў практыку работы Цэнтра культуры ўвайшло правядзенне этна-дыскатэкі, дзе моладзь разам з удзельнікамі клуба аматараў фальклору ”Крывія“ з задавальненнем танчаць побытавыя танцы, такія як ”Лысы“, ”Какетка“, ”Матлёт“, ”Кракавяк“, ”Падэспань“ і шэраг іншых.

У Браслаўскім раёне навацыямі ў гэтым накірунку стала запрашэнне для ўдзелу ў праграмах індывідуальных прадпрымальнікаў са сваёй прадукцыяй, а таксама выкарыстанне ў межах дыскатэк элементаў шоў, такіх як: ”Канфеці-шоў“, ”Фэстываль святлівых шароў“; у Браславе, Ахрэмаўцах, Опсе прайшлі дыскатэкі з выкарыстаннем фарбаў ”холі“.

У Міёрскім раённым ДOME культуры працуе гурток вядучых дыскатэк ”Disco host“, а ў Дзісенскім ГЦК Міёрскага раёна дзейнічае аматарскае аб’яднанне ”Музыка і Мы“. Мэтавая аўдыторыя – перш за ўсё школьнікі. На занятках яны атрымліваюць веды аб правільнай рабоце з гукавым абсталяваннем, рабоце з мікрафонамі, звязаннем гуку, мікшыраваннем, рыхтуюць плэй-лісты да танцавальных вечароў, дыскатэк, падбіраюць музыку і г.д. Усё гэта накіравана на тое, каб хлопцы і дзяўчаты маглі праводзіць дыскатэчныя праграмы для сваіх аднагодкаў ва ўстановах культуры, аказваць дапамогу пры правядзенні дыскатэк у школах. Аб правядзенні дыскатэк размяшчаюцца афішы на стэндах у горадзе, таксама ў сацыяльных сетках у спецыяльных групах.

Такім чынам, пры зацікаўленасці і творчым падыходзе да правядзення дыскатэчных (танцавальных) праграм, мы можам з поспехам выкарыстоўваць дадзеную форму арганізацыі вольнага часу насельніцтва.

АНАЛИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АВТОКЛУБОВ ВИТЕБСКОЙ ОБЛАСТИ

По состоянию на 01.01.2020 года в Витебской области культурное и информационное обслуживание населения отдалённых и малонаселённых деревень осуществляют 18 автоклубов, в зоне обслуживания которых находится более 1400 деревень.

Исходя из проведенного анализа деятельности автоклубов стоит отметить активизацию работы данных учреждений культуры клубного типа. Так, к уровню 2015 года количество проведённых мероприятий автоклубами выросло более чем на 50% и сегодня составляет 4073 мероприятия (из них на селе – 3882 мероприятия) или 226 мероприятий на один автоклуб (ежемесячно

приблизительно – 19 мероприятий). Лучшие показатели по количеству мероприятий наблюдаются у Глубокского, Оршанского и Толочинского районах, низкие – в Лепельском, Лиозненском и Шарковщинском районах.

В своей деятельности нестационарными учреждениями культуры используется от 8-ми до 27 форм работы – концерты, праздники, митинги, выставки, тематические вечера, праздники деревень, вечера отдыха, конкурсные и развлекательные программы и т.д. Здесь лидерами являются автоклубы Глубокского, Лиозненского, Оршанского и Полоцкого районов.

Положительная динамика наблюдается и в работе разножанровых клубных формирований на базе автоклубов. Так, по итогам 2019 года их действовало 52, а в 2015-ом – 33. На сегодняшний день клубные формирования объединяют в своих рядах более 440 участников (в 2015 году – 297 человек).

Как правило, в автоклубах работают заведующий, звукооператор и водитель, в редких случаях – руководитель коллектива. Из анализа по состоянию на 01.01.2020 года видно, что руководителей и специалистов работает 30 человек, из них с высшим образованием – 6 (это 20% от общего числа) и со средним специальным – 17 человек.

В области налажена системная методическая работа по деятельности автоклубов. Работниками Витебского областного методического центра проводятся семинары, оказываются консультации. В 2019 году на базе областного центра повышения квалификации руководящих работников и специалистов учреждений культуры организованы курсы по теме ”Совершенствование деятельности автоклубов и библиобусов. Новые формы и методы оказания услуг населению“.

Творческие работники и участники клубных формирований автоклубов принимают активное участие в различных областных мероприятиях. Так, например, раз в два года в рамках областного праздника юмора ”Смяцца не грэх“ проводится смотр-конкурс на лучшую постановку работы среди автоклубов.

Работа автоклубов строится в тесной взаимосвязи с другими учреждениями культуры, образования, ТЦСОНами, сельисполкомами, РОВД, сельскохозяйственными предприятиями и т.д.

Что касается автопарка учреждений данного типа, то в общем он требует обновления практически в каждом регионе, так как транспортные средства были приобретены в 2005-2009 годах. На сегодняшний день по представленной информации произведено обновление автопарка в Витебском (2019 год), Дубровенском (2018 год), Миорском (2018 год), Оршанском (2019 год), Полоцком (2019 год), Россонском (2019 год) и Шумилинском (2018 год) районах. В Ушачском районе имеющееся транспортное средство является не специализированным транспортом.

В деятельности автоклубов существует ряд проблемных вопросов, а именно: в ряде регионов области требуются обновление автопарка, дальнейшее укрепление материально-технической базы (обновление или приобретение аппаратуры и микрофонов, генераторов (имеются лишь в пяти автоклубах – Лепельском, Лиозненском, Россонском, Толочинском, Чашникском районах),

музыкальных инструментов, сценических костюмов для коллективов художественного творчества и т.п.). Существует и кадровая проблема – требуются специалисты со специальным образованием (например, в Лиозненском и Россонском районах).

Для более эффективной деятельности автоклубов необходимо:

- обновление автопарка в ряде регионов области;
- укрепление материально-технической базы (обновление или приобретение аппаратуры, генераторов, музыкальных инструментов, сценических костюмов для коллективов художественного творчества и т.п.);
- продолжить практику расширения перечня форм культурных услуг, реализации творческих проектов, акций и разработки брендовых мероприятий;
- активизация деятельности по качеству, рекламе и PR проводимых мероприятий и т.п.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ УЧРЕЖДЕНИЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫМИ КАДРАМИ

На 01.04.2020 года в учреждениях культуры клубного типа работает: руководителей и специалистов 2880 (на 01.01.2019 г. – 2854). Общий процент работающих специалистов и руководителей с высшим и средним специальным образованием в текущем году составляет 83,5% (в 2017 г. – 82,8%). В ГУ ”Витебский областной методический центр народного творчества“ работает 29 специалистов, из них 78% имеют высшее образование, 22% – среднее специальное.

Потребность в кадрах комплектуется в автоматизированной системе ”Заказ на подготовку кадров“ из выпускников высших учебных заведений, обновляется дважды в год (УО ”Белорусский государственный университет культуры и искусств“, УО ”Витебский государственный университет им. П.М.Машерова“). Кадры со средним специальным образованием готовят: УО ”Витебский государственный музыкальный колледж им. И.И.Соллертинского“, УО ”Витебский государственный колледж культуры и искусств“, УО ”Новополоцкий государственный музыкальный колледж“.

Повышают квалификацию специалисты в Институте повышения квалификации и переподготовки кадров УО ”Белорусский государственный университет культуры и искусств“ и в ГУО ”Витебский областной центр повышения квалификации руководящих работников и специалистов учреждений культуры“.

На сегодняшний день в учреждения культуры области требуются такие специалисты как хореографы, аккомпаниаторы, руководители хоровых коллективов, специалисты по фольклору.

ПРОДВИЖЕНИЕ РЕГИОНАЛЬНЫХ БРЕНДОВЫХ МЕРОПРИЯТИЙ

В Витебской области проходит более 40 фестивалей, праздников, смотров, конкурсов, которые способствуют развитию народного творчества. Многие праздники, конкурсы, фестивали стали брендами не только районов, но и области, т.е. стали своеобразной "визитной карточкой". Почти каждый регион области имеет своё брендовое мероприятие. Например, Международный праздник традиционной культуры "Браславские зарницы" в Браславском районе; региональный детский праздник искусств "Двина-Дзвіна-Daugava" в Верхнедвинском районе; открытый районный фестиваль "Волаты Прыдзвіння" в Витебском районе; Международный праздник "Вишнёвый фестиваль" в Глубокском районе; праздник народного творчества, белорусской поэзии и фольклора "Гарадоцкі Парнас", областной смотр-конкурс хореографических коллективов "Прыдзвінскія карункі", посвящённый Заслуженному деятелю культуры Беларуси Ивану Артёмовичу Серикову в Городокском районе; Республиканский социально-культурный проект "Фестиваль двух рек" в Докшицком районе; Международный фестиваль песни и музыки "Днепровские голоса в Дубровно"; областной праздник-конкурс любительских детских коллективов "Малая сцена", открытый областной праздник-конкурс духовой музыки "Виват, оркестр", фестиваль мифологии "У госці да Лепельскага Цмока" в Лепельском районе; областной праздник-конкурс самодеятельных поэтов и композиторов "Песні сунічных бароў" в Лиозненском районе; Международный пленэр декоративно-прикладного искусства и Республиканский праздник циркового искусства "Арена" в Оршанском районе; Международный фестиваль органной музыки "Званы Сафіі" и Республиканский открытый конкурс любительских фильмов имени Юрия Тарича "Я снимаю кино" в г.Полоцк; Международный фестиваль народной музыки "Звіняць цымбалы і гармонік" в Поставском районе; экологический праздник "Жураўлі і журавіны Міёрскага краю"; Международный конкурс юных исполнителей эстрадной песни "Хали-Хало" в г.Новополоцк; областной праздник батлеечных постановок и театров кукол "Лялечны свет" в Сенненском районе; областной смотр-конкурс детских и молодёжных фольклорных коллективов "Ад прашчураў да зор" в Россонском районе; областной праздник любительских объединений "Яблычны фэст" в Шарковщинском районе; областной праздник юмора "Смяяцца не грэх" в Шумилинском районе. Много мероприятий проводится в городе Витебске, вот некоторые из них: Международный фестиваль искусств "Славянский базар в Витебске", Международный фестиваль современной хореографии в Витебске (IFMC), областной праздник духовной музыки, открытый турнир национальных танцев и др. Некоторые районы области находятся в поиске брендового мероприятия. Это – Бешенковичский, Толочинский, Ушачский, Чашникский районы. Работа в этом направлении ведется. Так, в Бешенковичском районе на протяжении трех лет проходит праздник-ярмарка "Траецкі кірмаш" с приглашением коллективов из Смоленской области; в Чашникском районе в этом году планируют провести районный праздник "История моего края", посвященный 480-летию гуманиста,

просветителя, писателя Василия Тяпинского. Данные мероприятия, возможно, станут брендами этих районов.

РАЗРАБОТКА И ВНЕДРЕНИЕ НОВЫХ ФОРМ ПЛАТНЫХ И БЕСПЛАТНЫХ УСЛУГ НАСЕЛЕНИЮ

В 2019 году появились новые виды платных услуг в учреждениях культуры города Витебска:

- посещение кружков ”Вытокі“ (ГУ ”Центр культуры ”Витебск“);
- физкультурно-оздоровительные мероприятия ”Дни здоровья“ (Дворец культуры ”Руба“);
- анимационная игровая программа ”Рецепты здоровья от доктора Неболейки“;
- экскурсия-квест ”Охотники за приведением“;
- ретро-салон ”Салон спадарыні Квяткоўскай“ (КИК ”Золотое кольцо города Витебска ”Двина“).

В учреждениях культуры города Новополюцка внедрена такая форма работы как творческий челлендж (жанр интернет-роликов, в которых блогер выполняет задание на видеокамеру и размещает его в сети, а затем предлагает повторить это задание своему знакомому или неограниченному кругу пользователей), который особенно популярен у детей и подростков.

В ГУО ”Полуцкая детская школа искусств“ на платной основе создана студия индивидуального музыкального обучения.

Одними из популярных и относительно новых платных форм в учреждениях культуры области являются услуги аниматоров и группы раннего эстетического воспитания.

Во многих учреждениях культуры внедрены такие формы услуг как квесты, флешмобы, вечера настольных игр, которые проводятся как на платной, так и бесплатной основах.

В ГУ ”Витебский ОМЦНТ“ на платной основе проводятся уроки традиционной культуры, квесты, выставки, семинары.